

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatvs De Sacramentis Et Censvris

Hurtado, Gaspar

Moretus, 1633

Dispvtatio I. De institutione & necessitate Baptismi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94788](#)

TRACTATVS
DE BAPTISMO.
DISPUTATIO PRIMA.
De institutione & necessitate Baptismi.

DIFFICULTAS PRIMA.

Quid sit Baptismus.

V à nomine exordiamur, Sacramentum Baptismi in primis dicitur *Baptismus*, quia nomen *Baptismus* quamcumque ablutionem significat, & Sacramentum Baptismi fit ablutione. Secundò dicitur *lauacrum regenerationis*, Ioannis 3, qui per illum regeneramur & renascimur Deo. Tertio dicitur *circumcisio non manufacta*, ad Colosenses 2, quia per Baptismum circumcidimus, & expoliavimus, non carne, sed peccatis, & eis morimur. Quartò dicitur *sepulchra*, Ioann. 3, & 6, qui vetus homo in Baptismo moritur, & quasi resupinetur. Et ob id quinto dicitur *crux*, quia scilicet, ut dicitur Ioan. 6, vetus homo in Baptismo crucifigatur. Sextò à Patribus dicitur *illuminatio*, iuxta illud ad Hebreos 6, *Impossibile est eos, qui semel illuminati sunt, &c.* ratione videlicet splendoris fidei quae per Baptismum datur. Et ob id Septimò ab Augustino Epist. 23, dicitur *Sacramentum fidei*. Octauò dicitur *vncio*, quia per Baptismum consecramur Deo in Reges & in Sacerdotes spirituales. Nonò dicitur *donum*, quia per Baptismum fit maxima peccatorum remissio, quia fit culparum & totius pœna illis debita. Decimò dicitur *indumentum*, quia nuditas, quam peccatum induxerat, tegitur gratia per Baptismum collata. Undecimò dicitur *sigillum*, quia omnes oves Christi primò signantur charactere Baptismi.

Catech.
Rom. Ad rem verò accedendo, variè à multis definitur Baptismus: optimè tamen à Catechismo Romano part. 2, cap. 2, quod sit *Sacramentum regenerationis per aquam in verbo vite*. Quibus verbis Baptismus duplice definitione definitur, quia illis prioribus verbis, *Sacramentum regenerationis*, definitur *Metaphysicè*, seu definitione *Metaphysicæ*, quia definitur per *Sacramentum*, quod est genus ad Baptismum. & per *regenerare*, quod est differentia, quia ab alijs Sacramentis nouæ legis distinguuntur, adhuc à Pœnitentia; quia quamvis hec etiam viuiscent mortuos spiritualiter, non tamen dicitur regenerare, quia Sacramentum Pœnitentiae non est institutum ad dandum vitam spirituali-alem omnino primam, sicut Sacramentum Baptismi, sed dicitur *resuscitare*, quia ex se justificat iam mortuum spiritualiter post vitam spirituali-alem per Baptismum collatam. Illis verò posterioribus verbis, *Per aquam in verbo vite*, definitur *physicè*,

quia definitur per omnes suas partes physicas intrinsecas, nempe per aquam, seu ablutionem aquæ, quæ est materia Baptismi; & per verbum vite, id est per inuocationem Trinitatis, quæ est forma illius.

Deinde physicè, & clarius quam dictis posterioribus verbis Catechismi Romani, definitur Baptismus à Magistro in 4. dist. 3, quod sit *ablutio Magistri corporis exterior, facta sub forma prescripta verborum*. Quam definitionem recipiunt Scholastici omnes: quia quamvis in ea non exprimatur significatio Sacramentalis, qua tamquam forma totali constat Sacramentum Baptismi, datur tamen per materiam & formam partiales, quibus physicè constat Baptismus, nempe per ablutionem & per prolationem verborum, quibus solis constat tamquam tot & integro materiali, & subiecto cui inest Sacramentalis significatio: ac proinde sub illis facile intelligitur significatio ipsa. Et optimè per synecdochen in ea definitione ponitur pars totalis materialis pro toto ipso Baptismo coalescente ex ipsa & ex significacione Sacramentali, vide sensus illius est, quod Baptismus fit ablutio corporis, & prescripte formæ prolatio, regenerationem spiritualem significantes.

Ex eo autem, quod Baptismus definitur per ablutionem, non definitur per se synonymum: quia quamvis Baptismus in sua prima uaria significacione idem fuerit Græcè, quod Latinè abludio, iam tamen extensione nominis *Baptismi* facta per usus accommodationem, qua extenuum est ad significandum totum ipsum Sacramentum Baptismi, defierunt esse synonyma.

DIFFICULTAS II.

Quae sit materia remota Baptismi.

Luther. IN omni Sacramento, quod in visu & fieri consistit, duplex materia partialis reperitur: una remota, vt peccata in Sacramento Pœnitentiae, & oleum in Sacramento Extremæ Unctionis; & altera proxima, vt confessio peccatorum in Sacramento Pœnitentiae, & vncio in Sacramento Extremæ Unctionis. Est ergo difficultas de materia Baptismi, in praesenti de remota, & difficultate sequenti de proxima.

Circa praesentem difficultatem Lutherus in *Luther. Colloquijs symposiacis*, cap. 17. auctor est dicere, vinum, & lac, & quidquid aliud potest balneo deferire,

seruire, esse idoneam & sufficientem materiam Baptismi.

Veritas tamen Catholica est, aquam naturalem seu elementarem esse propriam & necessariam materiam ad valorem Baptismi, quod constat ex perpetua Ecclesie traditione & praxi, & definitur ab Eugenio IV. in Decreto fidei, habito in Concilio Florentino post ultimam sessionem; & à Tridentino less. 7. c. 2. & constat ex illo Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest intrare in Regnum Dei: ubi nomine aquae intelligitur naturalis, quia nullum est fundamentum cogens configere ad Metaphoram. Idem quoque constat ex illo Act. 8. *Ecce aqua, quis prohibet me baptizari? & ex Act. 10 & ex ad Ephes. 5. & ex alijs locis, in quibus describitur aqua naturalis, quae sit materia.**

Quod si obiecias illud Matth. 3. ubi Baptista ait se baptizare in aqua, & Christum bapuzatum in Spiritu sancto & igne; quo videtur supponere, Baptismum Christi non futurum ex aqua, sicut erat Baptismus ipsius Baptiste; omisiss varijs expositionibus existimantium in adducto testimoно non esse sermonē de vero Baptismo Christi, sed de Metaphorico, quae non sunt contemnenda, & quibus obiectioni satisfacti respondemus, admittendo, in eo testimonio sermonem esse de vero Baptismo instituto à Christo, quem Baptista verē opposuit suo Baptismo: tamen in hoc tantum opposuit, quod Baptismus ipsius erat in sola aqua, abique effectu aliquo interiore gratia & charitatis; Baptismus vero Christi non erat futurus in sola aqua absque effectu gratia & charitatis, que peculiariter attribuitur Spiritui sancto; & absque consumptione & destruccióne peccati, quae etiā specialiter appropriatur Spiritui sancto instar ignis consumenti rubiginem peccatorū; sed futurus erat in aqua & Spiritu sancto, iuxta illud Ioannis 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, &c.*

Observandum tamen est pro Catholicis, ut optimè Valentia d. 4. quæst. 1. punct. 2. Vafquez disp. 141. Aegidius quæst. 66. art. 4. dub. 1. & communiter Doctores, ita aquam naturalem esse necessariam ad valorem Baptismi, ut etiam sufficiat quantumcumque accidentaliter mutetur, dummodo retinet naturam aquæ naturalis, & maneat apta ad ablendum; ac proinde aquam, siue calidam siue frigidam, esse sufficientem ad valorem Baptismi: & non solum aquam puram, sed etiam alijs rebus permixtā, quamvis notabiliter, ut est in fluminib[us] turbidis, & in lixiuo, & in aqua qua caro decocta est, & appellatur ius; dum non sit adeò permixta, ut plus sit alterius substantiæ quam aquæ naturalis, ut contingit quando aqua valde densata est luto aut pinguedine, quia tunc non sufficit ad valorem Baptismi: quia quamvis tunc maneat physicæ aqua naturalis, tamen non manet apta ad ablendum; imo moraliter non consentetur aqua, sed lutum, aut pinguedo. Si tamen ex his perinxitis, in quibus plus est alterius substantiæ quam aquæ, ut ex luto, & ex iure valde spiso, purior & subtilior aqua exprimatur, hac sufficiat ad valorem Baptismi; & multo melius sufficiat aqua in quam nix, gelu, glacies, & grando resoluuntur, ut specialiter aduertunt Henriquez lib. 2. de Baptismo cap. 6. Valentia & Aegidius, quia vero est aqua omnino naturalis. Imo, ut contra nonnullos Henriquez & Ochagavia quæst. 3. etiam

sufficiet aqua in quam sal resoluuntur, quia etiam est aqua naturalis.

Ita tamen aqua permixta cum alijs substantijs sufficit ad valorem Baptismi, ut extrema necessitatem vti aqua notabiliter permixta, ut sacrilegium: quia est contra consuetudinem Ecclesie, volentis non fieri Baptismum, nisi ex aqua mortaliter pura: ino etiam est sacrilegium, ut aqua non benedicta, quamvis pura, ut deducitur ex Clementina vnic. de Baptismo. In extrema tamen necessitate licitum est vti aqua, quamvis notabiliter permixta, imo & dubia, ut mite nondum resoluta, sub hac tamē conditione, siue exterius siue mentaliter tantum apposita) nempe, si materia hoc est idonea, quia extrema necessitas excusat irreuerentiam, quae alias fieret confidicendo Sacramentum sub conditione, & illud temere exponendo pericolo nullitatis.

Liquores vero herbarum, & aliarum rerum, qui per stillicidia extrahuntur, non sunt materia sufficiens ad valorem Baptismi in quo omnes Doctores conuentunt, quia non sunt vera aqua: spuma quoque & sudor non sunt materia sufficiens, quia etiam non sunt vera aqua, quod de spuma tradidit Pontifex in cap. pænult. de Baptismo.

DIFFICULTAS III.

Quæ sit materia proxima Baptismi.

Conueniunt Doctores, materiam proximam Baptismi esse non aquam ipsam, sed ablutionem mediæ aquæ factam; quia verba ministri, quæ in hoc Sacramento, sicut in alijs, habent quod sint forma quæ accedit materia proximæ, & super eam cadit, non accedit ipsi aqua, sed ablutionis ablutionem autem essentialiter consistit in motu locali, siue quo aqua mouetur circa corpus ipsum tangendo, siue quo ipsum corpus mouetur circa aquam ipsam tangendo. Et in virtutis sufficienter consistit: quia virtutis sufficienter abluitur corpus per aquam, quia tam motu corporis circa aquam, quamvis immotu, (si possit tangi absque eo quod mouetur) quæ motu aquæ circa corpus, quamvis immotu, dicitur corpus ablui per aquam, quia virtus, quantum est ex te, est sufficiens ad abferrandas fortes: ille enim dicitur abluiere, & sufficienter, corpus aliquod, aut quando circa illud mouet localiter aquam illud tangentem, aut quando mouet localiter corpus circa aquam, eam tangens.

Est tamen difficultas, An materia proxima Baptismi consistat in ablutione ut actiua, id est, ut facta a ministro, & ad ipsum relata, siue actiua siue passiua significetur, vel in ablutione ut passiua, id est, ut recepta vel quasi recepta in corpore baptizati, & ut de nominante ipsum qui baptizatur, ablutionem seu baptismatum, siue ablutionis sumpta sit vera passio ipsius circa aquam, siue non sit vera passio corporis abluti, sed tantum sit passio Grammaticalis, seu significata, ut passio, ut contingit quando corpus abluitur motu locali aquæ circa corpus ipsum immotum; vel an consistat in ablutione, tam ut actiua quam ut passiua.

Sotus in 4. dist. 3. art. 1. §. Ex quo fit, & Suarez Sotus. d. 20. sect. 1. docent, materiam proximam Baptismi sitam esse in ablutione ut passiua, & non ut actiua: quod indicare videtur Augustinus Tract. 80. in Ioannem, dum ait: *Quæ est ista tanta virtus aquæ, que corpus tangit, & cor abluit?*

Alij econtra docent, ablutionem non vt passiuam, sed vt actiuam esse materiam proximam Baptismi, quia verbis formae Baptismi, nempe *Ego te baptizo*, non significatur ablutio vt passiuam, sed tantum vt actiuam.

Vasquez.
Ægid.
Ochag.
Racon.

Vasquez vero disp. 141. c. 2. Ægidius q. 66. art. 4. dub. 2. Ochagavia q. 3. & Raconis q. 3. art. 1. docent, ablutionem tam vt actiuam quam vt passiuam, utroque modo esse materiam Baptismi, & merito: quia materia proxima Baptismi consistit in eo quod significatur per verba formae Baptismi, quia verba formae accedunt materia proximam, & supra eam cadunt; per haec autem significatur ablutio, tam vt actiuam quam vt passiuam, quia verba forma sive actiuam, vt quando Latinus dicit, *Ego te baptizo*, sive passiuam, vt quando Gracius dicit, *Baptizetur serui Christi*, subintelligendo a me, vere significant ablutionem vt actiuam, & relata ad personam quae baptizat, & vt passiuam, & relata ad personam quae baptizatur, quia eis ablutio utroque modo significatur: quia quando verba formae actiuem proferuntur, significatur ablutio vt actiuam, vt directe & in recto relata ad personam baptizantem, & etiam vt passiuam, vt indirecte & in obliquo relata ad personam baptizatam; & quando passiuem proferuntur, econtra ablutio significatur vt passiuam, directe & in recto relata ad personam baptizatam, & etiam vt actiuam, vt indirecte & in obliquo relata ad personam baptizantem.

Vnde iuxta ea, quae dicemus Difficultate v. II. & Difficultate v. II. nempe ad essentiam formae Baptismi necessarium esse personam baptizati exprimere, & etiam actionem ministri, & hanc ita vt denotatur esse actionem ministri, saltem personam ministri subintelligendo, consequenter directum est, ad materiam proximam Baptismi requisitum esse ablutionem vt actiuam, & vt Grammaticaliter passiuam simul; & non sufficere vt actiuam tantum, nec vt passiuam tantum, quia requista est vt ablutio relata ad personam baptizatam expressam verbis formae, & vt relata ad personam baptizantem verbis formae denotaram.

DIFFICULTAS IV.

Quae ablutio sufficiat ad valorem Baptismi.

Conuenient Primò Doctores, quamcumque ablutionem, sive fiat immersione, vel infusione, sive aspersione, quantum est ex se sufficere ad valorem & essentiam Baptismi, quia quæcumque ex his est vera ablutio, quæ verbis formae Baptismi significatur. Quod etiam constat ex vñ Ecclesie, quia omnibus dictis modis vñ est baptizare, nempe infusione, vt modò fit; & immersione, vt olim fiebat, & vt modò in Manuali Romano fieri permittitur; & aspersione, vt ex S. Laurentio in eius Legenda dicitur instant martyrio quemdam aspergione aquæ baptizasse; & de Apostolis creditur aspersione baptizasse, quando vna die quinque millia baptizarunt, vt dicitur Act. 4. Et idem est de ablutione facta tinctione. In praxitatem, vt ablutio licet fiat, seruandus est modus in vñaque Ecclesia pro tempore praescriptus & visitatus.

Quod si objicias, Baptismum esse figuram & umbram moris & sepulturae Christi, vt significat

Paulus ad Rom. 6. dum baptizati dicuntur commori & sepeliri cum Christo in Baptismo; sepulta autem non figuratur neque denotatur effusione neque aspersione, sed tantum immersione, qua qualis in sepultura condimur sub aqua; ergo sola immersione est sufficiens ad valorem Baptismi, & non aspersio, neque effusio;

Respondemus, Baptismum non dici figuram sepulture Christi, neque nos per Baptismum configurari Christo sepulito; quia immersio materiales, quia in Baptismo condimur sub aqua, sit similes sepulture, qua Christus conditus est sub terra, neque id contendit Paulus vbi supradicto; sed quia ablutio spiritualis à peccatis facta per Baptismum, est mors spiritualis, quia morimur peccatis, & eis quas si sepelimur & abscondimur, in quo assimilamus Christo mortuo & sepulto; quod eodem modo denotatur ablutione spirituali, sive fiat mersione, sive effusio, sive aspersio.

Conuenient Secundò Doctores, trinam ablutionem, sive mersionem, sive effusionem, sive aspersione non esse necessariam ad valorem & essentiam Baptismi, sed sufficere vnam, quia ad valorem Baptismi sufficit vera ablutio; ad veritatem autem ablutionis non est necessarium, quod sit trina, sed sufficit quod sit vna. Quod etiam constat ex vñ Ecclesie, qua ob varias rationes occurrentes aliquando vñ est trina, & aliquando vna tantum mersione, vt constat ex Gregorio libro 1. Epist. 41. & ex Concilio Toletano IV. c. 4. vbi Concil. statuitur, vt deinceps Baptismus non nisi vna Toletana mersione conferatur.

Quod si objicias Pelagium Papam in Epist. ad Pel. Pap. Gaudentium, & relatum can. Multi, de Confess. dist. 4. dum ritum trina mersionis affirmat traditum esse à Christo, ergo est necessarium ad valorem Baptismi, cum sit necessarius ex intentione Christi, Respondemus, quod si verba Pelagi expendantur, vt ea expendit Vasquez disp. 145. c. 1. Vasquez conjectur, ipsum tantum affere, inuocationem Trinitatis esse traditum & præceptum in Baptismo à Christo, non trinam mersionem: hanc tamen Apostoli præceperunt, vt constat ex can. 49. ipsorum, vt concordaret inuocationi trium diuinarum personarum. Et id tantum volunt nonnulli Patres, dum ritum trina mersionis enumerant inter traditiones quae seruari debent, quia suo tempore perseverabat sub præcepto Apostolico. Dictum tamen præceptum Apostolicum potest abrogatum est ab Ecclesia in multis Provinciis ob rationes occurrentes, & in Hispania abrogatum fuit in Concilio Toletano IV. c. 5. ob quedam errorum hereticorum circa significationem trinae mersionis, & præcepit Baptismum vñica mersione conferri.

Qui ergo vult trina ablutione Baptismum validè conuicere, debet verba ita proferre, vt illa non absoluat priuilegium tertiam ablutionem fecerit: quia si post primâ ante alias, aut post duas ante tertiam verba formae finiat, statim perficiet Baptismum, quia ad eius valorem & essentiam non sunt necessariae tres ablutiones, neque duas, sed sufficit vna & prolatio verborum: positis autem sufficienti materia & forma, non est in potestate ministri detinere significationem Sacramentalem. Quod si tunc intendat trina ablutione Sacramentum Baptismi conficeri, & non aliter, nihil efficiet ex defectu intentionis requisita, nempe efficiendi Sacramentum quando potuit, quia eam non habuit.

DIFFI-

DIFFICULTAS V.

Vtrum ad valorem Baptismi, qui submersione fit, necessaria sit emersio ipsi submersioni succedens.

SCOTUS in 4. dist. 5. quæst. 3. Paludanus dist. 6. quæst. 1. artic. 3. Marsilius q. 4. art. 4. Sotus dist. 3. q. vñica, art. 8. & Silvester v. *Baptismus* 4. q. 10. partem affirmatius tenuit. Primo, quia Christus solam ablutionem communem & vñiam in proximam materiam Baptismi instituit; submersio autem absq; emersione seu extractione ipsi succedente, non est ablutor, vt communiter fit. Secundo, quia Christus non instituit in materiam proximam Baptismi ablutionem destruictiū vitæ baptizandi; submersio autem, cui non succedit emersio, est destruictiū vitæ baptizandi. Tertiū, quia per Baptismum configuramur Christo mortuo, & sepulcro, & resurgent, vt constat ex Paulo ad Rom. 6. per submerzionem autem, cui non succedit emersio, etiam si configuremur Christo mortuo & sepulcro, sed non resurgent.

Panormitanus in cap. *Ut non apponeres*, de Baptismo & eius effectu, Rofella v. *Baptismus* 4. n. 1. Suarez disp. 20. sect. 3. Vasquez disp. 145. cap. 3. Valentia disp. 4. quæst. 1. puncto 2. & Egidius quæst. 66. art. 7. dub. 1. partem negatiuam tradunt, & merito: quia submersio corporis, quamvis ei non succedit emersio seu extractio illius, est vera ablutor, quia tunc aqua ita mouetur supra superficiem corporis, dum eam intrat, vt si sordidum esset, verè illud emundaret; ergo sufficiens est ad valorem Baptismi.

Ad primam ergo rationem aduersiorum, negamus submerzionem absque emersione non esse ablutionem, etiam si res, quæ per se ipfas nequeunt extrahi & emergi, communiter submergamus animo illas educendi seu emergendi, non vt verè abluiam, sed emerguntur, vt submersæ & non emersæ non pereant.

Ad secundam respondemus, Christum in materiam proximam Baptismi quamcumque veram ablutionem instituisse, sive per eam destruatur & agrot baptismus, sive non.

Ad tertiam concedimus, per Baptismum nos conformari Christo mortuo, sepulcro, & resurgent, non tamen immediata ratione ipsius Baptismi, sed ratione effectus ipsius, vt deducitur ex ipso contextu Pauli: quia effectu Baptismi, nempe gratia iustificante, morimur & sepelimur peccato, & regeneramur Deo, quod efficit Baptismus, quamvis sola submerzionem, absque emersione, hab, imo & quando fit infusione aut asperzione. Quod verò nonnulli Patres innuunt, baptizatos videlicet per ipsam submerzionem & emersionem Baptismi configurari Christo sepulcro & resurgent, est verum, hic tamen sensus non est literalis quem Paulus intendit, & tantum conuenit Baptismo factō media submerzionē & emersione, non verò factō sola submerzionē, aut infusione aut asperzione.

Observandum tamen est, vt optimè Vasquez & Egidius, Baptismum factū proiectione seu submerzionē baptizandi in puteum, aut in flumen in quo moriturus est, quamvis validum, esse illicitum, quamvis baptizandus nequeat aliter baptiza-

ri, & si eo modo non baptizetur, sit absque Baptismo moriturus; quia proiectionē hāc per se, & seclusis circumstantijs, est directa occisio innocentis, imo inhumana, quæ adhuc ob salutem illius nequit à malitia excusari (quod ob rationem dictam contra Ochagauiam q. 7. verum existimamus, *Ochag.* quamvis baptizandus iam iam animam agat), ac proinde baptizans in casu dicto erit irregularis. Et ob eandem rationem, quamvis partuens sit statim moritura, & sit evidens periculum mortis infantis in yterō ab absque Baptismo, non est ante mortem secunda, quamvis ipsa consentiat, vt puer baptizari possit, quia scilicet est directa & inhumana occisio innocentis. Nihilominus, quamvis baptizandus adeo infirmus sit, vt exiguum aquæ a personem, quia baptizetur, ferre non possit absque periculo vitæ (quod moraliter accidere nequit) baptizandus est, ne moriatur absque Baptismo, quia acceleratio illa mortis hominis aliás morituri, qui ratione dictæ asperzionis exponitur, adeo exigua & insensibilis est, & fit modo ita humano, vt ob salutem æternam non sit contra rationem, ac proinde sic baptizans non manet irregularis, quamvis re ipsa sequatur dicta acceleratio.

DIFFICULTAS VI.

Quanta ablutor sufficiat ad valorem seu essentiam Baptismi.

PRIMO est difficultas circa partem corporis, An sufficiat quamlibet partem, quamvis minimam, ablui. Supponimus, in quo conueniunt Doctores, necessarium esse, partem aliquam corporis immediatè aqua ipsa tangi, & non sufficiere tangi velles, nec corium, nec venter matris in quo puer sit inclusus, quia tactu isto mediato nullus dicitur ablui, sed tantum tactu immediato: sufficiet tamen aqua tangi partem aliquam homini naturaliter coniunctam, que dicatur pars hominis, ut capillos, & pellem secundinam, quia ratione illius, vt pote partis hominis, dicitur homo tangi.

Hoc supposito, difficultas est, An sufficiat quamlibet tangi & ablui. Circa quā conueniunt Doctores, sufficiere quamlibet principalem ablui, nempe aut caput, aut pectus, aut humerum, aut scapulas, quia ablutione parti principalis homo dicitur simpliciter & absolute ablui. Punctum ergo difficultatis est, an sufficiat quamlibet partem adhuc minimam, v.g. digitum, ablui.

Sotus in 4. dist. 3. q. vñica. artic. 7. Valencia disp. 4. q. 1. punct. 2. & Suarez disp. 20. sect. 2. partem negatiuam tradunt, & merito, quia ablutor cuiuscumque partis, quantumvis minime, est vera ablutor, sicut & vera tinctio aquæ, & vera rotio localis aquæ supra corpus, aut econtra, & qua dicitur homo absolute & simpliciter ablui, sicut dicitur simpliciter tangi aqua, & madeficeri; ergo est sufficiens ad valorem Baptismi. Consequentia patet, Antecedens autem probatur: quia quamvis ea, quæ rei secundum omnes eius partes, aut saltē secun-

DIFFICULTAS VII.

Quae verba sint de essentia forma
Baptismi.

Secundum principales regulariter conueniunt, ut albedo & nigredo, non denominent simpliciter ipsum totum, nisi conueniant omnibus aut saltem pricipis partibus, tamen ea, quae ita conueniant rei, ut etiam non raro conueniant alicui soli parti etiam non pricipia, ut vulnerari & tangi, etiam simpliciter denominant totum, quamvis vnitantum parti, adhuc minimae, conueniant: & ob id homo dicitur absolutus vulnerari, quamvis vulnus tantum sit in via minima parte; & etiam dicitur tangi, quamvis in una tantum minima parte tangatur. Ablutio aetem communiter & amplè sumpta non raro conuenit cuicunque parti soli, adhuc minimae, ergo ablutorium cuiusque parti solius etiam minimae, ut digiti, simpliciter denominat ipsum hominem ablutum: quāuis ablutio ordinariē, qua homines solent faciem & manus lauare, non denominet simpliciter hominem ablutum, nisi sit faciem & manuum, qui haec sit regulariter in vtrahque parte. Nihilominus ablutio solius facie sufficiens est ad Baptismum, quia ablutione illius dicitur homo abolute ablutus, loquendo de ablutione non stricte & peculiariter sumpta pro ablutione ordinariē, qua solerant meridiem fieri, sed pro ablutione communiter & amplè sumpta, quam Christus in materiam proximam Baptismi instituit.

Secundum est difficultas circa quantitatem aquæ, An ad valorem seu essentiam Baptismi sufficiat quæcumque quantitas aquæ, adhuc minima, ut vna gutta.

Sotus. Suarez. Vasquez. Ochag.

Sotus & Suarez negant, quia non quæcumque parua quantitas aquæ sufficit ut homo dicatur simpliciter ablutus. Vasquez verò & Ochagavia affirmant, & merito, quia quæcumque quantitas aquæ, quantumvis minima, sufficit, ut supra corpus immediatè moueat, & illud tingat, & econtrà; ergo sufficit ut illud abluit, quia ablutio nihil aliud est quām motio localis aquæ immediatè supra corpus, aut econtrà.

Observandum est Primo, quod, quia quoties est subcontroversia, valor alicuius Baptismi potest licet sub conditione reiterari, ut quis maneat absque dubio aliquo baptizatus, ut dicimus Difficul. XII. Ideò quoties Baptismus sit in aliqua parte non principali, ut quando sit in pede, aut in manu, vel quando sit parvissima quantitas aquæ, ut vna gutta (qui, quando virget extrema necessitas, potest licet fieri, si aliter fieri nequeat) potest licet reiterari sub conditione; nempe, si non est baptizatus (huc exteriorū expressa, huc interiorū tantum concepta;) quia, ut vidimus, est sub cōtroversia, an valeat Baptismus factus in parte non principali, & an valeat quando sit modicissimā aquā. Sed an tunc sic baptizatus teneatur iterum sub conditio ne baptizari, dicemus dicta Difficultate XII.

Observandum est Secundo, eo ipso quod finitur forma Baptismi, perfici Baptismum antequam finiatur ablutio, si quando finitur forma, sit ablutio inchoata, quamvis post finitam formam perseveret; quia quæcumque pars ablutionis, vtpote homogenea, est vera ablutio: positis autem forma & sufficienti materia, statim perficitur Sacramentum, ita ut non sit in potestate ministri perfectio nem Sacramenti seu Sacramentalis significacionem differre, ut generaliter de omnibus Sacramentis diximus Disputatione IV. Difficultate VI.

O Missis varijs erroribus antiquis circa formam Baptismi relatis à Bellarmino lib. 1. Bellarm. de Baptismo cap. 3. & à Vasquez disp. 142. hereti- Vasquez. ci nostri temporis, quamvis communiter admittant formam Baptismi qua vtitur Ecclesia, nempe, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, esse legitimam, tamen plures ex illis affirmant non esse necessariam, quia existimant Sacramenta non alter iustificare, quam excitando fidem in suscipiente, quod alijs diversissimis verbis etiam fieri potest: & ideo, quamvis communiter dicta forma vntur, aliquando tamen nonnulli heretici, omisssā dicta forma, alia sibi placita vntur.*

Nihilominus Catholici conueniunt, ad essentiam formæ Baptismi requisita esse verba, quibus actio ministri, nempe actus baptizandi, exprimitur, & quibus tres diuinæ personæ inuocentur. Ita definit Eugenius IV. in suo Decreto fidei, dum ait: *Cum principalis causa, ex qua Baptismus virtutem habet, sit sancta Trinitas; instrumentalis autem sit minister, qui tradit exterius Sacramentum; si exprimitur actus, qui per ipsum exercetur ministerium, cum sancte Trinitatis invocatione, perficitur Sacramentum.* Quod clariss. definuit Alexander III. in cap. 1. de Baptismo & eius effectu, dum ait: *Si quis puerum ter in aqua immergit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, & non dixerit, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, amen, non est puer baptizatus.* Quod etiam constat ex perpetua traditione Ecclesiae, que ita intellexit verba illa Matthai ultimo, *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti,* ut Christus non tantum voluerit, quod in actu baptizandi inuocetur Trinitas, sed etiam quod actus ipse verbi exprimatur.

Ita tamen ad essentiam formæ Baptismi necessarium est exprimi actionem ministri, ut exprimitur verbo *baptizo*, ut etiam sufficiat quocumque alio verbo, huc synonymo, ut verbo *abluo*; huc aequivalente, ut verbo *intingo*, (quāvis verbo alio ut vniā *baptizo*, sit illicitum, vtpote contra consuetudinem Ecclesiae, volētis eo fieri Baptismum, quamvis solū venialiter, quia est mutatio parui momēti) & sufficit uti verbo *baptizo*, aut alio synonymo aut aequivalente, non solū actiū, ut vntur Latinī, sed etiam passiuē, ut vntur Græci: quia idem actus baptizandi per vtramque vocem actiū & passiuā significatur, quamvis ministro, tām Latinū quām Græco, sit illicitum à consuetudine propria Ecclesiae discordare.

Circa personam ministri, quae exprimitur verbis formæ Latinorum, conueniunt Doctores ad essentiam formæ Baptismi non esse necessarium illam exprimere, quia in forma Græcorum, nempe, *Baptizetur talis seruus Christi, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*, quae sufficiens est, non exprimitur, imò neque est necessarium, quod implicitè continetur in ipso verbo, ut continetur quando dicitur *Baptizo*: quia neque in forma Græcorum continetur, quamvis subintelligatur, ut postea dicimus; & non solū non est necessarium Græcis

ad

ad essentiam formae personam ministri exprimere, sed neque Latinis, in quo contra Innocentium IV. in cap. 1. de Baptismo & eius effectu, conueniunt Doctores, quia in omni Ecclesia est eadem essentia formae & materie Sacramentorum, quia Christus non instituit diuersas pro diuersis Ecclesijs, quamvis Latinis sit illicitum personam ministri non exprimere, quia est contra consuetudinem Ecclesiae Latinae, volentis quod exprimatur; sed non est illicitum mortaliter, sed tantum venialiter, ut aduertit Sotus, Vasquez & Aegidius, quia est parui momenti: erit tamen illicitum mortaliter, Latinum vii forma Graecorum, & econtra Graecum vii Latinorum forma, & non tantum venialiter, ut falsò affirmat Valentia, quia id non censetur parui momenti. Vnde quando Alexander III. in dicto cap. 1. dixit puerum non esse baptizatum, si minister non dixerit, *Ego te baptizo*, non requisiuit expressionem particulae *ego*, sed actus baptizandi, qui in ea forma ab ipso Pontifice reprobata non exprimitur, sed tantum inuocatio Trinitatis.

Circa personam baptizati etiam conueniunt Doctores, ad essentiam & valorem formae Baptismi necessarium esse eam personam exprimere. Quod constat ex traditione Ecclesiae, qua ita intellexit verba illa Matthaei vltimo, *baptizantes eos*, ut Christus non solum voluerit, quod non baptizati, significati particula *eos*, respila baptizentur, sed quod etiam verbis exprimantur: & satis congruerit; alias si persona baptizati non exprimatur, actus baptizandi non significabitur, neque denotabitur determinatus in individuo, quia determinatur per personam qua baptizatur, sed significabitur & denotabitur indeterminatus, & indifferens ad hanc & ad illam personam, & ad personam ipsius baptizati, & ad personam alterius. Quia quamvis persona baptizati sit qua baptizatur, etiam non expressa, nihil in forma proferitur, quo actus baptizandi denotetur determinatus, quamvis forma proferatur personam illam baptizando: ita tamen necessarium est ad essentiam forme Baptismi, personam baptizati exprimere, ut sufficiat eam quoquis modo exprimere, siue nomine te, siue pronomine *vos*, auctoritatis baptizati caula, siue pronomine demonstrativo *hunc*, siue nomine proprio, siue nomine appellativo, in quo Doctores conueniunt.

Tandem conueniunt Doctores, ad essentiam formae Baptismi necessarium esse in ea exprimi particulam *in nomine*, quia ad essentiam formae Baptismi, qui est Sacramentum fidei, necessarium est proferre mysterium Trinitatis, quod est primum & pricipuum mysterium fidei. Mysterium autem Trinitatis consistit in Trinitate personarum in una essentia: absque particula autem *in nomine*, & in numero singulis, non significabitur unitas essentia, quia per eam particulam auctoritas & virtus Deitatis personarum significatur, in quo Patres conueniunt, quos refert Vasquez disp. 143. c. 5. Vnde si in forma Baptismi non dicatur *in nomine*, sed *in nominibus*, non fit Baptismus, in quo Doctores conueniunt: quia Deitas, a qua prouenit auctoritas & virtus personarum, est tantum una; per particulam autem *in nominibus* plures Deitatis & auctoritas denotantur. Nihilominus si in forma Baptismi dicatur, *In nomine Patris*, & *in nomine Fili*, & *in nomine Spiritus sancti*, verè fit Baptismus, ut aduertunt Sotus, Vasquez & Aegidius:

quia ea repetitione non denotatur pluralitas Deitatum & auctoritarum, sed tantum pro singulis personis eamdem repeti, sicut idem est Deus Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, ac Deus Pater, & Deus Filius, & Deus Spiritus sanctus.

Ex quibus constat, quod si quis dicat, *Ego te baptizo in Deo Pater, & Fili, & Spiritu sancto*, aut *in essentia*, aut *in virtute Patris, & Fili, & Spiritus sancti*, validè baptizat, (quidquid dicant Valentia & Aegidius) quia particula *in Deo*, aut *in essentia* Aegidius.

Et quamvis ad essentiam formae Baptismi necessarium sit exprimere particulam *nomine*, sed non particulam *in* (etiamli oppositum affirmat Tolerus lib. 2. cap. 19.) quia idem est baptizare *Tolerus* *in virtute Patris*, &c. ac baptizare *virtute Patris*, &c.

Neque necessarium est (quidquid nonnulli dicant) exprimere particulam *&*, qua personæ copulantur, & earum distinctio denotatur, quia secundum modum satis vistatum subintelligitur.

Neque particulam *amen*, (in quo Doctores conueniunt) quia nihil iuvat ad perfectionem sensus Sacramentalis. Erit tamen peccatum omittere particulam *in*, & particulam *&*, & particulam *amen*, quia contra consuetudinem Ecclesiae: sed non erit mortale omittere particulam *amen*, ut aduertit Aegidius, quia est omissione parui momenti: Aegidius. in modo nec particulam *in*, neque particulam *&* (ut contra Sotum aduertit Henriquez) quando suscipiens admonetur de periculo nullitatis, quia etiam omissione vtriusque, facta ea admonitione, est parui momenti. Henriez.

DIFFICULTAS VIII.

Utrum ad essentiam formae Baptismi necessarium sit exprimi actionem ministri, ut etiam denotetur esse actionem illius.

Sotus in 4. dist. 3. q. vnic. art. 3. docet, ad essentiam formae Baptismi non esse necessarium, ita in ea actionem ministri exprimi, siue actiuè siue passiuè, ut denotetur esse actionem illius, seu ab eo procedere, dum id non negetur, ac proinde sufficere, si baptizans dicat, *Baptizo te Christus*, dum non addat, *quem ego non te baptizo*. Quod probat Sotus exemplo formae Confirmationis, in qua actio ministri confirmantis non ita exprimitur, ut denotetur quod sit actio illius, ut constare videtur in forma qua Constantinus Imperator confirmatus est, quia habetur in edicto eiusdem, quod est ante Concilium Nicenum I. nempe, *Concilium Signet te Deum sigillo fides sue, in nomine Patris, & Nicenum I. Fili, & Spiritus sancti, in confirmatione fidei*. Quod etiam probari potest exemplo formae Baptismi Graecorum, nempe, *Baptizetur talis seruus Christi in nomine Patris, & Fili, & Spiritus sancti*, quia in hac non ita exprimitur actio ministri, ut denotetur esse ipsius ministri, seu ab eo procedere, sed potius ut est actio Christi vel Dei: quia quando dicitur, *Baptizetur talis seruus Christi*, subintelligitur a Christo, vel a Deo; quia Graci vli sunt dicta forma ad evitandum errorem, qui tempore Pauli exortus fuit inter Corinthios, qui virtutem Baptismi non Christo, sed ministro tribuebant.

Alexan.

Alexand.
Vasquez.
Egidius.
Ochag.

Alexander verò p. 4.q.8.memb. 3.art. 3. Vasquez d. 142.c. 2. Egidius q. 66.art. 6. n. 36. & Ochagavia q. 8.docent, ad essentiam formae Baptismi necessarium esse, in ea ita exprimi actionem ministri, seu actum baptizandi, sive actiū sive passiū, ut denotetur esse actionem, & actum ipsius, seu ab ipso procedere. Quod deducitur ex traditione Ecclesie, qua ita intellexit verba illa Matthæi vlt. Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, ut Christus non tantum voluerit quod Apostoli re ipsa baptizarent, sed etiam quod exprimerent & denarent id quod eo participio baptizantes, ut ibi prolatu à Christo exprimitur & denotatur. Eo autem participio, ut ibi prolatu, ita exprimitur actus baptizandi exercendus ab Apostolis, & ab eorum successoribus in potestate baptizandi, ut etiam denotetur eum actum ab ipsis procedere: dicitur enim, Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, actus ergo baptizandi ita debet exprimi in forma, ut etiam denotetur ministerium re ipsa baptizantem esse qui baptizat. Et id est maximè congruum, quia maximè congruum est, vt in forma ita exprimatur actus baptizandi, sive actiū sive passiū, ut saltem denotetur prout ab aliqua persona determinata factus, alias valde contusè & imperfectè exprimeretur: sed non est ita exprimendus, vt denotetur procedere à Christo vel à Deo, quia incepit dicteretur, Deus vel Christus te baptizat, aut baptizans à Christo, vel à Deo, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, quia Deus, vel Christus ut Deus, non baptizat auctoritate Patris & Filii & Spiritus sancti; ergo actus baptizandi ita exprimendus est, ut denotetur à ministro procedere, quia non est aliud à quo procedere posse, nisi à Deo vel à ministro.

Vnde in forma Graecorum, Baptizetur talis seruus Christi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, nequit subintelligi à Christo, vel à Deo, sed à me, quia baptizans loquitur se cum quasi cum altero, ut non raro sit. Et id denotatur verbo illo Imperatiū baptizetur, quia eo ipso quod imperatiū baptizat, dicendo baptizetur, denotat se habere potestatem ad baptizandum, & esse qui baptizat: quia si eam potestatem non haberet, incepit dicere baptizetur, quia imperare proprium est habentis potestatem. Dirigitur autem dictum imperium non ad effectum ipsum, quia effectus non significatur a verbo baptizetur, quia in primis non significacione verbali quam habet ex hominum impositione, ut patet; nec significacione Sacramentali, quia haec significatio conuenit toti formæ, & toti materiae proxime indivisibiliter; sed dirigitur ad ipsum ministerium acutu exercentem actum baptizandi, non imperium strictè & propriè, sed latè & impropriè, quod solum potest eo verbo significari, ad quemcumque dirigatur. Qui autem baptizarer absque imperio, dicendo, baptizatur talis seruus Christi, vel baptizaris, non denotaret eum Baptisatum ab ipso procedere, quia non baptizat imperatiū, nec proferendo aliquid quo id denotetur, ac proinde inutiliter baptizaret, quidquid dicat Vasquez num. 19. Et ideo Eugenius IV. in suo Decreto fidei, quamvis tradat, ut sufficiat, hanc formam Graecorum, Baptizetur talis seruus Christi in nomine Patris, &c. non tamen hanc, Baptizatur in nomine Patris, &c. nisi addendo, baptizatur manibus meis. Ex quibus

Vasquez.
Eugen. IV.

constat ad posterius exemplum adductum pro Soto.

E tad prius exemplum ab ipso adductum, quamvis admittamus, Constantiū ea forma confirmatum fuisse; (quod non est certum, ut Vasquez *Vasquez* aduerit) nihilominus eo exemplo nihil contra nos fit, quia etiam in ea forma significatur actio ministri, denotando à ministro procedere, eo ipso quod verbo imperatiū (quamvis non imperando, sed deprecando) signat, & sigillat signo Crucis in fronte confirmandi: quia eo ipso denotat se habere potestatem signandi & sigillandi, ut ministerium Dei, & se esse qui signat & sigillat, ac proinde sensus illius formæ est: Signet te Dcni sigillo fidei suo (id est signo Crucis) subintellige, a me exhibito, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, in consignatione fidei; id est consignatione interiori, quæ fit medio charactere: unde illud, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, non cadit supra illud, signet te Deus, sed supra illud, sigillo fidei, subintelligendo a me exhibito.

DIFFICULTAS IX.

Vtrum ad essentiam formæ Baptismi necessaria sit inuocatio explicita Trinitatis.

I Nuationem Trinitatis necessariam esse ad essentiam formæ Baptismi, constat ex dictis Difficultate vi i. restat tamen difficultas, An sufficiat implicita, an necessaria sit explicita:

Magister in 4. dist. 3. & Adrianus in 4. q. 2. de Magister. Baptismo, §. Ad rationes, docent, ad essentiam formæ Baptismi non esse necessariam explicitam in uocationem Trinitatis, dicendo, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, sed sufficere implicitam, dicendo, in nomine Christi, aut in nomine Dei, aut in nomine aliquius persona diuinæ, quia in quolibet ex his tribus est tota Trinitas, & multo melius in nomine Trinitatis; nullam exprimendo perfonom. Quod tradidisse videntur Ambrosius lib. de Ambro. Spiritu sancto cap. 3. Hugo de S. Victore lib. 1. de Hugo Sacramentis, part. 6. cap. 2. Beda in cap. 10. Acto-Victori, Bernardus Epist. 140. & Nicolaus Papa ad Beda, consulta Bulgariae cap. 104. Et refertur de Consecratione dist. 4. can. A quodam Indo. & indicari videtur Acto. 2. & 8. & 10. & 19. dum dicitur Apostolos baptizari in nomine Christi, nullius alius personæ mentione facta.

S. Thomas verò quæst. 66. Canus 6. de Locis, S. Thomas. cap. 8.ad 7. Bellarmino lib. 1. de Baptismo, cap. 3. Canus. Suarez disput. 21. sect. 3. Vasquez dist. 143. Egidius art. 6. num. 62. & communiter Doctores docent, & meritor, ad essentiam formæ Baptismi requiri explicitam inuocationem Trinitatis, dicendo, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Quod tradunt plures Patres, quos referit Vasquez, & id indicatur Matth. ultimo, illis verbis, Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Vbi ex communis torius Ecclesiæ sensu traditur forma Baptismi, & aperiè definitum est à Zacharia Papa can. In Synodo, de Consecratione, Zacharia dist. 4. Quod etiam definitum videtur à Pelagio Papa. Papa in can. Multi, eadem dist. & ab Innocentio III. in Concilio Lateranensi, ut traditur in cap. Firmiter, de Summa Trinitate & fide Catholica; & ab Alexandro III. in cap. 1. de Baptismo & eius effectu, & ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, Eugen. IV. dum

dum assignantes formam Baptismi, in ea exprimunt tres personas Trinitatis.

Cannus.
Vasquez.
Egidius.

Patres vero pro aduersariis adducti, à nonnullis intenduntur in aliquo bono sensu pro nobis explicari, re tamen vera non possunt, quia verè sunt in sententia aduersariorum, etiam Nicolai Pontifice. Hic tamen, ut aduerterunt Canus, Vasquez & Aegidius, id tantum affirmauit ut priuatus Doctor, priuatam opinionem fecutus, & non definiuit ut Pontifex, quia de eo nullatenus fuit interrogatus, sed id tantum dixit obiter & per transennam, exempli gratia, & abhuc dubio ipsi dum id scripsit, non occurrit definitio Zachariae, qui verè id definiuit ut Pontifex, confirmans Synodum Anglicanam prouincialem.

Ad capita vero Actorum , in quibus dicitur
Apostolos baptizasse in nomine Christi, respon-
dent S. Thomas , Altisiodorensis lib. 3. Summa-
tio tit. 3. c. 4. quæst. 2. Bonaventura in 4. dist. 3. 1. p.
Bonavent. distinctionis, art. 2. q. 2. Durandus & Paludanus
Durandus. quæst. 1. Apostolos ex peculiari dispensatione ipsi-
facta baptizasse in nomine filius Christi, ut no-
men Christi fieret illustrius : Armacanus vero
Armac. lib. 8. de Quæstionibus Armenorum, c. 3. Canis,
Canis. Bellarminus, Suarez, Vasquez & Aegidius existi-
Bellarm. Suarez. Vasquez.
Aegidius. mant, nec Apostolos in nomine filius Christi bat-
pizasse; & non absque fundamento, quia Apo-
stoli can. 5. reprobant Baptismum collatum in

Clemens
Roman.
Dionysius
Areopag.

morte Christi, id est, in nomine filius Christi mortui. Vbi huius redditum haec ratio, quia scilicet non dixit Dominus, *in morte mea baptizate*, sed, *dotece omnes gentes, baptizantes ipsos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*. Et can. 49. prescribitur, ut Baptismus conferatur in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, nulla mentione facta permissionis baptizandi in nomine filius Christi, imo Clemens lib. 7. Constitutionum Apostolicarum c. 23. & Dionysii de Ecclesiastica Hierarchia cap. 3. alias 2. qui cum Apostolis conuersti sunt, nulla mentione facta dicta permissionis, affirmant Baptismum conferendum esse in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Quod ergo in dictis capitibus Actorum dicitur plures baptizatos sive in nomine Christi, à pluribus Patribus & Scholasticis ita exponitur, ut *in nomine Christi* non sit idem quod *invocatione Christi*, sed auctoritate & virtute accepta à Christo, sicut quando Marci ultimo dicitur, *in nomine meo daemonia egissent*, & ab aliis non paucis ita exponitur, & melius, ut *in nomine Christi* idem sit, quod *invocatione Christi*, non tamen filius, sed etiam Patris, & Spiritus sancti, sive sub nomine tantum Filii, quia Christus est vere Filius Dei; sive sub nomine Filii simul & Christi, dicendo, *In nomine Patris, & Christi Filii, & Spiritus sancti*.

Vasquez
Eugen. I

Ita tamen ad essentiam formae Baptisni est necessaria invocatio explicita trium personarum in unitate essentiae ut necessarium sit denotari, Deum unum & trinum esse auctorem & causam principalem Baptisni, non minus quam quod baptizans sit minister a quo procedat actus baptizandi, ut aduerit Vasquez numeri, 48. & insinuat Eugenius I V. in suo Decreto fidei, quod optimè denotatur verbis pro forma prescriptis, *Ego te baptizo in nomine Patris. &c.*

DIFFICVLTAS X.

Vtrum ad essentiam formæ Baptismi necessarium sit tres personas exprimi nominibus consuetis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

Glossa in can. *Multi de Consecratione dist. 4.*
Caietanus quæst. 66. art. c. Victoria in Sum-
ma s. 14. de Baptismo, docent, ad essentiam formæ
Baptismi non esse necessarium exprimi personas
diuinæ nominibus consueis *Paris,* & *Fili,* &
Spiritus Sancti, sed sufficere eas exprimi nominis
bus *Genitoris,* & *Geniti,* & *Procedentis* ab *vtro-*
que: imo & quibuscumque aliis æquivalentibus,
quamvis non synonymis, quibus ex *vñs* accom-
modatione possint exprimi: in quod etiam inclinat
Ægidius art. 6. num. 5. & probari potest, quia *Ægidius*,
in aliis formis mutatio verborum in alia, quamvis
non synonyma, qua non destruit sensum eorum,
non obstat valori Sacramentorum, ergo nec in for-
ma Baptismi; ergo Baptismus collatus in nomine
Genitoris, & *Geniti,* & *Procedentis* ab *vtroque*,
validus erit, & sub quibuscumque aliis nomi-
nibus æquivalentibus, quamvis non synonymis,
quia idem est sensus omnium eorum.

S. Thomas verò quæst. 66. art. 5. Scottus in 4. di- S. Thomás
stinet. 5. quæst. 2. §. 3. de Forma, Valsquez disp. 144. Scottus.
& communiter Doctores docent, ad essentiālēm Valsquez.
formā Baptisimi necessariam esse inuocationem
explicitam trium personarum sub nominib⁹ consu-
fuetis Patris & Filii & Spiritus sancti, & non suffi-
cere sub aliis, quamvis idem significantibus, &
meritò t̄ quia cū Sacramentum Baptismi sit Sa-
cramentum fidei, quo fideles initiantur, vt illud
fusciplendo profiteantur fidem in facie Ecclesie,
conuenientissimum fuit non fieri validè nisi sub
inuocatione trium personarum sub vna essentiā, &
auctoritate essentiāli, quod est primum & prae-
cipuum mysterium nostræ fidei; & sub illis nominib⁹,
sub quibus tres persona sunt, fidelibus in
quolibet idiomate communiter nota, vt in idiomate
Latino sunt sub nominib⁹ Patris, Filii, &
Spiritus sancti, & sub aliis quæ his in quolibet
idiomate respondent, & non sub aliis, sub quibus
non sunt communiter nota nisi Theologis, vt sub
nominib⁹ Genitoris, & Geniti, & Procedentis ab
utroque, & sub nominib⁹ Omnipotentis, & Sa-
pientis, & Boni. Quod quamvis non conuincat sic
esse à Christo institutum, verisimile tamen sit ob-
dictam maximam conuenientiam. Imò idem et-
iam credimus institutum fuisse pro forma Con-
firmationis, quia etiam eit Sacramentum fidei,
quo in ea roboramur.

Ad rationem ergo aduersariorum respondeamus, quod quamvis in aliis formis posit absque nullitate fieri mutatio in alia verba aequivalentia, non tamen in formis Baptismi & Confirmationis, quoad personas diuinas, ob dictam peculiarem rationem.

Vnde non valebit Baptismus collatus in nomine Patris, & Iesu Christi, & Spiritus sancti, tum quia Filius non est communiter notus sub nomine Iesu Christi; tum praecipue, quia nomen Iesu Christus non significat idem quod Filius; valebit, tamen si addatur, & Iesu Christi Filii eis; & etiam E. valebit.

Vasquez.

valebit, quamvis tertia persona tantum innocetur sub nomine *Spiritus*, non addendo *sancti*, vt Vásquez aduertit, quia *Spiritus* absque *sancto* est nomen proprium seu appropriatum Spiritui sancto, quo communiter cognoscitur, quamvis communiter addatur *sanctus*; quia non additur tamquam aliquid nominis, sed tamquam epitheton: ac proinde non obstabit valori Baptismi, si fiat invocatione Spiritus paracleti, quia tunc retinetur nomen ipsi appropriatum, & ei additur paracleti tamquam epitheton; sicut etiam non obstat valori Baptismi, quando Patri additur nomen omnipotentis, & Filio nomen sapientis.

DIFIECVLTAS XI.

Vtrum Sacramentum Baptismi iterari possit.

SVpponimus, in quo Doctores conueniunt, Sacramentum Baptismi in lege noua esse unum secundum speciem: quod satis significat Paulus ad Ephes. 4. *Vnus Deus, una fides, unum baptisma;* & esse unum secundum speciem infinitam, quia constat una materia & una forma secundum speciem infinitam, & ad unum finem secundum speciem infinitam ordinatur.

Hoc supposito, est difficultas, An Baptismus, qui in omnibus est unus & eiusdem speciei infinita, & in diversis est numero multiplicabilis, possit in uno & eodem numero multiplicari, seu iterari & repeti.

Circa hanc rem quamvis Marcionistae errarent, existimantes, Sacramentum Baptismi iterari posse, vt refert Epiphanius Hæresi 42. & Damascenus lib. de Hæres. iam tamen non tantum Catholicæ, sed etiam heretici conueniunt, Sacramentum Baptismi validè collatum, repeti & iterari non posse; quod communiter tradunt Patres, quos refert Vásquez disp. 146. c. 4. & Agidius Vásquez. q. 66. art. 9. dub. 1. quia etiam tunc est idem periculum. Dicitur autem dubium in præsentiarum, quoties pro parte negativa sive facti sive iuris est probabilis opinio, aut saltem est prudens seu probabilis coniectura aut suspicio, quamvis pro parte affirmativa sit prudens & probabilis opinio, seu iudicium, quia tunc Baptismus non est omnino moraliter certus, & est prudens timor, ac proinde periculum manendi re ipsa absque Baptismo.

Quando vero ita certum est aliquem esse baptizatum, & validè, vt pro parte negativa, seu in oppositum, nulla sit prudens coniectura nec suspicio, quamvis adhuc aliqui leues scrupuli, nullatenus licitum est, adhuc sub conditione reiterare Baptismum, vt docent communiter Doctores, & traditur in Catechismo Romano, seu Tridentino p. 2. Catech. c. 2. de Baptismo, §. 43. quia tunc nulla adest prudens causa reiterandi Baptismum adhuc sub conditione, cum Baptismus præteritus sit omnino moraliter certus, quo ipsi Baptismo, qui semel tantum est conferendum, irreuerentia irrogatur.

Vnde qui inter Christianos natus est, & a parentibus Christianis, & ab eis aut ab aliis Christianis educatus vñque ad etatem in qua omnes parvuli solent esse baptizati, quamvis leuiter dubitet an sit baptizatus, non est adhuc sub conditione baptizandus, quamvis nullus adhuc qui id possit testari, quia tunc est omnino moraliter certum illum sive baptizatum. Et eodem modo non est baptizandus, neque sub conditione, infans exppositus in terris Christianorum, quando scripto aliquo dicitur esse baptizatus; si alius in oppositum non adit prudens aliquis timor: fecis vero quando absque dicto testimonio seu scripto exppositus est,

Epiphanius.
Damasc.Vasquez.
Can 46.
Concil. Lateranense.Eugenio IV.
Trident.

absque charactere capax aliorum Sacramentorum, ita etiam nullus, qui charactere Baptismi non careat, est capax Baptismi.

DIFFICULTAS XII.

Quando posse Baptismus sub condicione iterari.

SVpponimus, in quo Doctores conueniunt, baptizatum aliquando posse licet baptizari sub conditione (sive exterius expressa, sive interior tantum concepta) sub ea videlicet: *Si non es baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* & id traditur in cap. *De quibus 2. de Baptismo.*

Hoc supposito, difficultas est, Quando id liceat. Circa quam conueniunt Doctores, quando dubium est an Baptismus fuerit collatus, posse licet reiterari sub conditione, quia tunc reiteratione sub conditione nulla irrogatur irreuerentia Sacramento Baptismi, quia non sit absque graui & prudenti cauâ, quia scilicet est periculum manendi re ipsa absque Baptismo. Ita definitur ab Alexandro III. Alex. III. in dicto cap. *De quibus.* Et id est, quando est dubium an Baptismus sit integrè & essentialiter collatus, quia est dubium, an caruerit aliquo essentialiter requirito; in quo etiam Doctores conueniunt, quia etiam tunc est idem periculum. Et idem etiam est, quando est dubium an Baptismus fuerit validus, quia est dubium an materia, aut forma, aut intentio, quam constat sive se adhibitat, sive sufficiens ad valorem (quod dicitur dubium Iuris) vt aduertunt Vásquez disp. 146. c. 4. & Agidius Vásquez. q. 66. art. 9. dub. 1. quia etiam tunc est idem periculum. Dicitur autem dubium in præsentiarum, quoties pro parte negativa sive facti sive iuris est probabilis opinio, aut saltem est prudens seu probabilis coniectura aut suspicio, quamvis pro parte affirmativa sit prudens & probabilis opinio, seu iudicium, quia tunc Baptismus non est omnino moraliter certus, & est prudens timor, ac proinde periculum manendi re ipsa absque Baptismo.

Quando vero ita certum est aliquem esse baptizatum, & validè, vt pro parte negativa, seu in oppositum, nulla sit prudens coniectura nec suspicio, quamvis adhuc aliqui leues scrupuli, nullatenus licitum est, adhuc sub conditione reiterare Baptismum, vt docent communiter Doctores, & traditur in Catechismo Romano, seu Tridentino p. 2. Catech. c. 2. de Baptismo, §. 43. quia tunc nulla adest prudens causa reiterandi Baptismum adhuc sub conditione, cum Baptismus præteritus sit omnino moraliter certus, quo ipsi Baptismo, qui semel tantum est conferendum, irreuerentia irrogatur.

Vnde qui inter Christianos natus est, & a parentibus Christianis, & ab eis aut ab aliis Christianis educatus vñque ad etatem in qua omnes parvuli solent esse baptizati, quamvis leuiter dubitet an sit baptizatus, non est adhuc sub conditione baptizandus, quamvis nullus adhuc qui id possit testari, quia tunc est omnino moraliter certum illum sive baptizatum. Et eodem modo non est baptizandus, neque sub conditione, infans exppositus in terris Christianorum, quando scripto aliquo dicitur esse baptizatus; si alius in oppositum non adit prudens aliquis timor: fecis vero quando absque dicto testimonio seu scripto exppositus est,

Ochagau. est, quia tunc sub conditione est baptizandus: ab-solūtē verō, quando adsit scriptura, qua dicitur non esse baptizatus, quia tunc est omnino moraliter certus.

Obseruandum est, cum cui altis extra necessitatē ex officio incumbit baptizare, teneri etiam extra necessitatē baptizare sub conditione eum, cuius Baptismus non est omnino moraliter certus modo supradicto, sive sit parvulus sive adulstus, quia sic baptizatus habet ius, aut quasi ius, ut ba-pitzetur sub conditione. Imò & quemcumque alium, qui ob necessitatē potest sic baptizatum licet sub conditione baptizare, teneri ex misericordia id facere in ea necessitate, & non tantum parvulum sic baptizatum existentem in articulo mortis, sed etiam adulstus qui vult baptizari, quia misericordia exigit, ut proximo existenti in ea ne-cessitate, volenti adhuc interpretatiū ut sibi pro-uideatur, remedium securius adhuc beatur: ipsum verō adulstum, qui est incertus an sit validē baptizatus absque opinione probabili pro parte affir-matiua, teneri baptizari sub conditione, & ex vir-tute religionis, ut satisfaciat praecepto suscipiendi saltem probabiliter Baptismum; non verō teneri, quando probabile est baptizatus esse validē (quid-*Ochagaua q. 11.*) quia prudenter iudicat se esse validē baptizatum, & satisfecisse di-cto praecepto suscipiendi validē Baptismum.

Quando verō adulstus, qui absolute rebaptizatur, & qui eum absolute rebaptizat, & qui sic re-baptizanti ministrat, sicut irregulares, dicimus Tract. de Irregularit, Disp. 11. Diffic. I.

DIFFICULTAS XIII.

Quando fuerit Sacramentum Baptismi à Christo institutum.

Rupertus. **S**upponimus, in quo conuenient non solū Catholici, sed etiam illi hæretici qui aliqua Sacramenta admittunt, Sacramentum Baptismi fuisse à Christo institutum. Quod expressum est Matth. ultimo, Marci 16. & Ioan. 3. & defini-tum in Tridentino l. 7. can. 1. de Sacramentis in genere.

Albertus. Hoc supposito, difficultas est circa tempus in quo fuit institutum. Et primò est difficultas, An fuit institutum ante mortem Christi.

Cyrillus. **R**upertus lib. 4. in Ioannem, in illis verba cap. 3. *Venit Iesus in terram Iudeam,* & Albertus in 3. di-finct. 3. art. 3. docent, Sacramentum Baptismi non fuisse à Christo ante mortem institutum, sed post mortem & resurrectionem. Quod probabile ex-*Leo 1.* estimat Canus 8. de Locis, cap. 5. & in id maximè inclinant Leo I. Epist. 4. cap. 3. & Chrysostomus Hom. 28. in Ioannem. Et ratione probari potest, quia ante mortem Christi non legitur eius Disci-pulos baptizasse, nisi viuente Ioanne Baptista, ac proinde sicut Baptismo Ioannis Baptista; & solùm post resurrectionem legitur Matth. vlt. mislos fuisse à Christo ad baptizandum, & eis designasse formam; ergo Baptismus Christi non fuit ante resur-rectionem, sed post institutus.

Magister Vasquez. Magister verò in 4. dist. 3. S. Thomas 3. p. 66. art. 2. Vasquez disp. 140. & communiter Theolo-gi docent, Sacramentum Baptismi fuisse à Christo ante mortem institutum: quod etiam sensit Augustinus Tract. 15. in Ioan. & Cyrilus lib. 2. in

Ioan. cap. 57. & Hugo de S. Victore 2. de Sacram. Hugo de S. Victore.

& 4. vbi tempore Ioannis Baptista Christus dici-tur baptizasse, & non per se ipsum, sed per Apo-stolos; quo clare significatur, Apostolos tempore Ba-pitzista Baptismo à Christo instituto baptizasse, non Baptismo Ioannis; alias potius Ioannes diceretur per illos baptizasse, quam Christus. Quod non le-uiter confirmatur ex eo quod Ioan. 3. discipuli Ioannis Baptista apud ipsum conquerebantur, quod Christus eo tempore baptizarer (subintelli-ge per Discipulos) quod non facerent, si Discipuli Christi Baptismo Ioannis baptizarent, cùm id ef-feret Ioanni maximè honorificum: Baptismus au-tem à Christo institutus, & quo Christus per Apo-stolos vtebatur etiam tempore Ioannis Baptista, gratiam & Spiritum sanctum conferebat, ut præ-dixit Ioannes Baptista Matth. & Luc. 3. Marc. & Ioan. 1. dum opponens suum Baptismum Bapti-smo à Christo instituendo & conferendo, ait, se baptizare in aqua, Christum verò baptizaturum in Spiritu sancto; Baptismus ergo institutus fuit à Christo in signum collatum gratiae & Spiritus sancti, seu in Sacramentum ante mortem. Quod autem Ioan. 7. dicitur, *Nondum erat Spiritus da-tus, quia Iesus nondum erat glorificatus*, non obstat, vt dicatur Baptismum fuisse institutum in Sacra-mentum conferens gratiam & Spiritum sanctum ante resurrectionem, in qua Christus fuit glorifi-catus; quia ibi tantum est sermo de donatione vi-sibili Spiritus sancti, modo visibili futura in die Pentecostes, & postea; alias Eucharistia non ha-buisset in cena viam iustificandi, seu conferendi in-uisibiliter gratiā quae appropriatur Spiritui sancto.

Trident. Et id ratione Theologica probatur, quia Christus in cena antequam patreteret, contulit Apo-stolis Sacramentum Eucharistiae & Ordinis, vt constat ex Matthaei 26. & ex Luca 22. & ex Tri- Tridentino l. 22. cap. 1. ergo etiam ante mortem & passionem instituit Sacramentum Baptismi, & il-lud per se ipsum, aut per Apostolos, aut utroque modo contulit, cùm instituerit Sacramentum Ba-ptismi ianuam ad recipienda reliqua Sacra-menta.

Vasquez. Ad prius autem fundamentum aduertiorum, desumptum ex Leone & ex Chrysostomo, conce-dimus ipsos fauere aduersariis, corum tamen au-toritatem non obstat; quia pro nobis sunt Au-gustinus, Cyrillus & Hugo de S. Victore, quibus maximè fauens Scriptura, & ratio Theologica. Neque obstat, quod id dixerit Leo Pont. in Epist. decretali: quia, ut Vasquez ait, id non dixit defi-niendo au-toritate Pontificia, sed au-toritate pri-uaria Doctoris priuati; quia id tantum dixit ut Episcopis Siciliae persuaderet, ne conferrent Ba-ptismum in die Epiphaniae, sed illum differenter usque ad Resurrectionem & Pentecosten.

Et ad posterius ex ratione desumptum respon-demus, quod quamvis non legatur Apostolos ante mortem Christi, nisi viuente Ioanne Baptista, ba-pitzasse, neque legatur Christum designasse for-mam ante mortem, non sufficit ut dicamus Bapti-smum Christi non fuisse ante mortem ipsius in-stitutum; quia legitur Christum, & non Ioannem, baptizasse per Apo-stolos; quo satis significatur ba-pitzasse Baptismo nō Ioannis, sed in instituto ab ipso.

Ita tamen Christus solitus erat per Apostolos ba-pitzare (quod Ioannis 4. significatur, & non am-plius) ut verisimile sit Christum per se ipsum aliquos

aliquos baptizasse, vt B. Virginem, & etiam Petrum, vt iste iam baptizatus aliquos Apostolos & alios baptizaret: quia incredibile viderut, Christum per se ipsum numquam baptizasse, & conueniens erat, nullum non baptizatum, præter Christum, alios baptizare.

Secundò est difficultas, Quo tempore ante mortem instituerit Sacramentum Baptismi.

Conueniunt Theologi, Christum non instituisse suum Baptismum antè quam ipse baptizaret à Ioanne Baptista; vt ita posset Baptismo Ioannis baptizari, non contempto Baptismo qui ab ipso Christo fuisse institutus: & institutum fuisse non post multis menses à tempore quo Christus fuit baptizatus à Ioanne, quia non post multis menses Discipuli Christi baptizabant (vt deducitur ex Ioannis 3. & 4.) & non nisi Baptismo Christi, vt antea dicebamus.

Ergo difficultas, An fuerit institutus à Christo eo tempore quo ipse fuit baptizatus à Ioanne, eadem videlicet hora, aut die.

Magister. Magister in 4. dist. 3. Sotus q. vnica, art. 2. Caietanus 3. p. q. 66. art. 2. Valentia disp. 4. punct. 4. & Valquez 140. cap. 6. docent, Baptismum fuisse à Christo institutu eo tempore quo ipse fuit à Ioanne baptizatus; quod sensu evidenter Tertullianus, Ambrosius, Augustinus, Beda, Hilarius, Hieronymus, & Nazianzenus, à Valquez relati, dum dicunt, Christum Baptismo, quo ipse tinctus est, aquas Iordanis, & in his reliquias sanctificasse & mundasse; & dum Ambrosius & Beda dicunt, aquas Baptismo ipso, quo Christus baptizatus est, ius Baptismi induisse. Erid suader, quod Christo baptizato à Ioanne, statim Ioannes baptizatus fuerit à Christo; vt deduci videatur ex eo, quod Matth. 3. postquam Ioannes dixit Christo, *Ego à te debo baptizari*, respondit Christus, *Sine modo*; quo indicat sibi videatur, quod ipse statim baptizatus erat Ioannem.

Scotus. Scotus verò in 4. dist. 3. quaest. 4. art. 1. Gabriel q. 1. art. 3. dub. vlt. Suarez disp. 19. lect. 2. & Egidius q. 66. art. 2. docent, Baptismum institutum fuisse à Christo non eo tempore quo ipse baptizatus est à Ioanne, sed paulo post tempore alio opportuno. Et non immerito: quia in primis Christus non instituit tunc suum Baptismum in actu exercito, id est opere aliquo, quia non receptione ipsa Baptismi Ioannis, vt patet, quamvis receptione illius, & suo tactu, aquam moraliter sanctificauerit, & eam reddiderit moraliter aptiore ad laudandum nos à peccatis, vt partem materialem Sacramenti Baptismi, & sic aquam quodammodo induisse ius Baptismi: neque illum tunc instituit, quia ipse tunc suo Baptismo baptizauerit Ioannem, quia nulla prudenti coniectura coniici potest Christum tunc baptizasse Ioannem: imo potius Matth. 3. vbi refertur Ioannem baptizasse Christum, insinuat, Christum tunc non baptizasse Ioannem. Et quia Ioanni prohibenti Christum baptizari ab ipso illis verbis, *Ego à te debo baptizari*, *O tu venis ad me?* solum respondit Christus, *Sine modo*, quasi diceret, Non recules me baptizare, quamvis ego modò non te baptizem, sed possea; & reddit rationem: *Sic enim decet nos implere omnem institutionem*; id est, quia oportet me efficiere hoc opus pium virtutis humilitatis, recipiendo à te Baptismum penitentiae. Et tamen, si Christus statim esset baptizatus Ioannem, etiam re-

spondisset, Ego enim etiam te statim baptizabo; quia optimè congrueret verbis, quibus Ioannes reculabat baptizare Christum; & quia immideate, postquam dicitur, *Sin modo, sic enim decet nos implere omnem institutionem*, additur, *tunc dimisit eum* (id est non prohibuit Christum ab ipso baptizari) *baptizatus autem Iesus confestim ascendit de aqua*. Nec tunc instituit Baptismum in actu signato, praescribendo videlicet materiam & formam, & eis tribuendo vim instituendam, quia id nullatenus constat, imo potius oppositum deducitur ex eo quod fiat mentio Baptismi Ioannis recepti à Christo, & non fiat mentio institutionis Baptismi Christi: imo Historia sic contextur, ut supponatur tunc non fuisse institutum.

DIFFICULTAS XIV.

Vtrum Baptismus sit necessarius necessitate medijs ad salutem.

Error fuit Pelagianorum, Baptismum non Pelagianum esse necessarium ad remissionem peccati originalis, quia illud contraria negabunt, sed tantum ad adoptionem gloriae. Hæretici nostri temporis, quamvis admittant in parvulis esse peccatum originale, negant tamē Baptismum esse necessarium ad remissionem illius, si sint filii fideli, quia eo ipso illis non imputatur; neque esse necessarium ad adoptionem gloriae in eisdem: imo sunt qui affirmant ad id sufficere, quod corum parentes, aut aliqui alij eorum ascendentibus fuerint aliquando fideles.

Veritas tamen Catholica est, Baptismum post Christum esse necessarium ad salutem omnibus hominibus qui peccatum originale contrahunt; quod Patres communis consenserunt, & definitum est ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei; & Eugen. IV. à Tridentino self. 7. can. 5. de Baptismo. Quod et Trident. iam definierunt Siricius Papa in Epist. 1. ad Himerius cap. 2. Innocentius I. in Epist. 26. ad Concil. Papalium Mileitanum, & Leo I. Epist. 8. ad Episc. Innoc. I. Campaniæ; & aperte tradidit Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest intrare in Regnum Dei*, vbi absque dubio sermo est de Baptismo, quem Christus tunc instituit, aut instituere promisit.

Sed obiciunt Primò hæretici illud Gen. 17. vbi Deus Abraham & posteritati illius promitti terram optimam, & sub hac patriam celestem: sed nos per Christum etiam sumus filii Abraham, vt dicitur ad Roman. 9. ergo nobis promissa est patria celestis, ac proinde ad eam adipiscendum, & ad remissionem peccati originalis, sine qua nequit adipisci, non est nobis necessarium Baptismus.

Respondemus, quod quamvis Abraham & filiis ipsius carnalibus promissa fuerit terra Chanaan, & sub ea patria celestis; haec tamen non nisi ipsa Abraham fidei fide viua, & filiis fidei ipsius eum in fide imitanibus: & quia parvuli absque Baptismo in re suscepimus non sumus filii fidei viua Abraham, id est ipsi non intelligitur facta promissio gloriae, nisi iam baptizatis, qui eo ipso habent fidem habitualem viuam.

Obiciunt Secundò illud 1. ad Corinth. 7. *Alioquin filii vestri mundi essent, nunc autem sancti sunt*; quibus verbis Paulus supponere videtur, eo ipso

ipso quod aliquis est filius eorum quorum saltem alter est fidelis, esse sanctum.

Respondemus, filios hatos ex uno saltem parente fidei, dici sanctos non re ipsa & perfecte, sed inchoatiè & in spe, quia sperati potest eos futuros fideles & sanctos industria parentis fidelis, sicut ibidem etiam dicitur infidelem coniugem sanctificari per fidelem, quod tantum est verum inchoatiè, & in spe; quod dixit Paulus, ut suaderet Corinthiis fidelibus, non separari à coniugibus infidelibus volentibus cohabitare absque iniuria Creatoris.

Est autem Baptismus omnibus, tam parvulis quam adultis, necessarius necessitate medij; in quo Doctores conueniunt, & constat ex eo, quod in dicto loco Ioannis, & in dictis Decretis & definitionibus generaliter dicitur esse necessarium omnibus, tam videlicet parvulis quam adultis, & tamen parvulis nequit esse necessarius necessitate precepti, quia sunt incapaces precepti. Est tamen Baptismus diverso modo necessarius necessitate medij parvulis & adultis; quia parvulus est necessarius determinate in resuscitus, quia ipsis est unicum medium, quia prater Baptismum res ipsa suscepimus, non est illis aliud remedium (saltem ordinarium) quo liberari possint à peccato originali. Adultus vero non est necessarius determinate Baptismus in re suscepimus, sed in re vel in voto sub disunctione.

In explicando tamen quo pacto Baptismus in re vel in voto sit adultis necessarius necessitate medij ad salutem, non parum variant Doctores: omnis vero variis modis id explicandi, vel quia continent falsam doctrinam, vel quia obscuri sunt, ex eo Baptismus in re vel in voto est adultis necessarius necessitate medij ad salutem (id est ad iustificationem, & consequenter ad salvationem) quia scilicet nequeunt iustificari, & consequenter neque salvare, nisi Baptismo in re suscepimus, vel contritione perfecta (huc expressa sive virtuali) in qua vorum & propositum suscipiendo Baptismum continetur, ex eo tempore quo Baptismus cœpit esse sub precepto; & virtuous eorum absque altero iustificari possunt, id est, quia nequeunt iustificari nisi uno vel altero; & virtuous possunt, quia neque unum neque alterum est adultis determinate medium necessarium, nisi aliquando per accidens, vt contingit, quando quis post intentionem suscipiendo Baptismum, & post elicitem attritionem, incidit in amentiam ante susceptionem Baptismi; quia tunc huic ad iustificationem est determinate necessarius Baptismus in re suscepimus, quia in amentia nequit perfecte conteri; & etiam quando quis exiit in articulo mortis, & caret copia Baptismi, vel ex defectu baptizantis, vel ex defectu aquæ; quia tunc huic ad iustificationem est determinate necessaria contrito perfecta, quia non potest aliter iustificari.

Dicuntur tamen peccatores adulti non baptizati iustificari Baptismo in voto, quando contritione perfecta iustificantur ante realem susceptionem Baptismi, non quia ex Baptismo deriuetur virtus aliqua in contritionem, vt iustificare possit, quia contritus ex se absque dependentia à Baptismo est sufficiens ad iustificandum, sive tamquam forma, sive tamquam ultima dispositio; sed quia in contritione, per quam tunc iustificantur, continetur voto & desiderium efficax suscipiendo

Baptismum suo tempore, non minus quam votum servandi quocunque aliud preceptum graue; quia, qui conteritur, proponit saltem virtualiter non peccare mortaliter, ac proinde neque transgreendi preceptum aliquod graue: & ad denotandum, post iustificationem contritione factam manere obligationem suscipendi re ipsa Baptismum, in quo posset aliquis dubitare, sicut circa Sacramentum Pœnitentiae dubitauit, immo errauit Petrus Petrus Oxomensis; quia Sacramentum Baptismi, sicut Oxomensis & Pœnitentiae, ordinatur in remissionem peccatorum) dicitur communiter, & à Tridentino sess. 6. Trident. c. 4. Baptismus in re vel in voto necessarius ad iustificationem.

Vnde si Baptismus non esset adulto sub precepto, iustificatio per contritionem facta ad scribere tur ipsi contritioni absque voto Baptismi, quia tunc votum Baptismi non contineretur in contritione, ac proinde Baptismus tunc non esset necessarius in re vel in voto: esset tamen tunc necessarius Baptismus in re, aut contrito perfecta sub disunctione, quia non posset fieri iustificatio, nisi Baptismo, aut contritione, & virtuous posset.

DIFFICULTAS XV.

A quo tempore Baptismus cœperit esse necessarius necessitate medij.

Quamvis tempore Bernardi fuerint, qui dixerint, Baptismum cœpisse esse necessarium ab eo tempore, quo Christus Ioan. 3. dixit, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei*, vt Bernardus ipse re. Bernard. fert Epist. 77. iam tamen conueniunt Doctores, non cœpisse esse necessarium ante mortem Christi, neque necessitate medij; quia ante mortem Christi non evanuerunt antiqua remedia ad iustificationem instituta, quia ante mortem Christi non fuit abrogatum vetus Testamentum, quia nouum, cuius confirmatione erat abrogandum, non fuit confirmatum usque ad mortem Christi, vt supponit Paulus ad Hebreos 9. neque necessitate precepti, alias eo ipso Christus abrogasset antiqua remedia instituta ad iustificationem, que posset fieri Baptismo, si Baptismus extunc manifeste sub precepto. Vnde verba illa Christi, *Nisi quis renatus, &c.* dicta fuerunt à Christo non pro eo tempore in quo dicebantur, sed pro futuro.

Est tamen difficultas, A quo tempore Baptismus cœperit esse necessarius necessitate medij; & eadem est de tempore à quo cœperit esse necessarius necessitate precepti, quia haec semper est coniuncta cum necessitate medij in operibus quae sunt in nostra potestate.

Saurez d. 27. febr. 4. Filicius tit. 2. cap. 6. Egidius quæst. 69. art. 1. dub. 2. & alij plures docent, Filicius. Baptismum non cœpisse esse necessarium neque Egidius necessitate medij, neque necessitate precepti, sive Pentecosten, quia tempore Pentecostes, & non antea, Euangelium fuit ab Apostolis promulgatum: ante promulgationem autem non fuit Baptismus necessarius, non solum necessitate precepti, quia preceptum ante sui promulgationem non obligat, sed neque necessitate medij, vt videatur supponere Tridentinum sess. 6. cap. 4. dum loquens Trident. de iustificatione, quæ est translatio abstatu, in quo quis

quis nascitur filius Adæ, ad statum gratiæ, ait: *Quæ quidem translatio post Euangelium promulgatum, sine lauacro regenerationis, aut eius votu fieri non potest, sicut scriptum est, Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, &c.* Vbi supponit, ante promulgationem (que verè facta fuit ab Apostolis in die Pentecostes) iustificationem fieri potuisse aliter quam Baptismo & eius voto.

Auctores tamen huius opinionis diuisi sunt: quia Aegidius & alij existimant, à Pentecoste ubique cœpisse Baptismum esse necessarium, & vtroque modo; quia eo die promulgatum fuit Euangelium ab Apostolis: Suarez verò & Filiacus existimant, à Pentecoste non cœpisse ubique, sed in va-naquaque Provincia cœpisse quando in ea Euangelium fuit sufficierter promulgatum, vt expressit Bernardus Epist. 77.

Vasquez.
Ochagaua.

Hugo de S. Victore.
Hieron.
August.

Vasquez.
Ochagaua.

Hugo de S. Victore.
Hieron.
August.

Vasquez dis. 145, cap. 3. Ochagaua quæst. 14, & plures alij docent, Baptismum cœpisse esse necessarium necessitate medijs & præcepti à tempore mortis Christi, quod tradidisse videtur Hugo de S., Victore lib. 6. de Sacram. cap. 4. Hieronymus quoque & Augustinus in Epistolis, quas sibi multo de legalibus scriperunt, dum supponunt, ceremonias legis morte Christi suffise mortuas, & consequenter absesse utilitate ad iustificandum mansisse; quibus in hac re magis acquiescimus, quam Bernardo: & idem est, & non minori ratione, de quocumque alio remedio ad iustificandum, etiam legis naturæ.

Et ratione Theologica probatur. Et in primis, Baptismum re ipsa sulcepsum, cœpisse à morte Christi esse parvulis necessarium necessitate medijs, quia morte ipsa Christi remedia antiqua ad iustificationem patuolorum euanuerunt; ergo non mansit illis aliud remedium, quam Baptismus, qui iam erat institutus in Sacramentum habens vim iustificandi, ac proinde à morte Christi fuit illis necessarium necessitate medijs. Consequientia patet; Antecedens autem, nempe, morte ipsa Christi euaniuisse dicta remedia, probatur: quia morte Christi abrogatum fuit Testamentum vetus, quia morte ipsa confirmatum fuit nouum, vt supponit Paulus ad Hebr. & prius autem Testamentum confirmatione posterioris abrogatur. Deinde, Baptismum in re vel in voto cœpisse esse necessarium adultis necessitate medijs ad iustificationem, probatur: quia ex una parte adulti non baptizati, à morte Christi non poterant iustificari, nisi Baptismo iam instituto, aut contritione perfecta, sive expressa, sive virtuali; & ex altera parte à morte Christi cœpit Baptismus esse sub præcepto, ac proinde à morte Christi cœpit in contritione perfecta contineri votum suscipiendo Baptismum, ergo à morte Christi cœpit Baptismus in re vel in voto esse adultis necessarium necessitate medijs ad iustificationem. Quod autem à morte Christi cœperit Baptismus esse adultis sub præcepto, probatur: quia ex una parte ante mortem Christi Baptismus institutus erat, & erat impositum præceptum illius, pro tempore futuro illis verbis Ioann. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest, &c.* vnde ad milles tenentur baptizari in extremo vita periculo, quia ad id tenentur dum vivunt.

*S*upponimus, adultos (qui eo ipso sunt capaces præceptorum) teneri præcepto diuinum Baptismum suscipere, in quo Doctores conueniunt, & constat ex illo Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest, &c.* vnde ad milles tenentur baptizari in extremo vita periculo, quia ad id tenentur dum vivunt.

Est tamen difficultas, An teneantur ante dictum extreum periculum vita. Circa quam etiam conueniunt Doctores, teneri ante illud baptizari, quod Patres communiter significant, dum reprehendunt eos qui Baptismum differunt vsque in finem vite, vt constat ex Clemente Romano lib. 6. *Clement.* Constitutionum Apost. cap. 15. ex Basilio Hom. 13. *Romanus.* ex Nazianzeno Oratione in sanctum Baptismum, que est 40. ex Chrysostomo Homil. 1. in Acta *Basilii.* Apostolorum.

Punctum ergo difficultatis est in assignando tempore, pro quo adulti teneantur baptizari ante finem vite.

Ledesma 1.p. quarti, q. 9. art. 3. dul. 1. docet, *Ledesma.* præceptum diuinum Baptismi pro illo tempore determinato ante finem vite obligare, sed pro tempore indeterminato, sicut Sacramentum Pœnitentia & Eucharistia, quia nullum videatur discrimen inter hæc duo ex una parte, & inter Baptismum ex altera.

Caietanus verò & Aegidius quæst. 68. art. 3. Val. *Caietanus.* quez dis. 149. cap. 4. Suarez d. 31. secl. 2. & com. *Aegidius.* muniter Doctores docent, adultos ex præcepto di. *Vasquez.* uino teneri baptizari statim arque comodi pos- *Suarez.* lunt;

DISP. I. De Baptismo. DIFFIC. XVI. XVII. & XVIII. 55

sunt; & merito: quia sicut ex precepto fidei tenetur quisque statim, atque ei mysteria fidei sunt sufficienter proposita, credere, ita etiam verisimile est, Christum, qui ad Baptismum adultos obligavit, voluisse iplos statim atque commodè possint, obligare ad susceptionem Baptismi, quia Baptismus est professio fidei, & per quem, qui baptizantur, recipiuntur in numerum fidelium, & sunt Ecclesiae subditi, & capaces aliorum Sacramentorum; in quibus omnibus Baptismus differt a Poenitentia & Eucharistia, & ideo ad hæc duo non obligavit statim.

Addidimus, *adultos statim, atque commodè posse teneri*, quia quando adest aliqua rationabilis causa ad differendum Baptismum, possunt, in quo Autores nostræ opinionis conueniunt, ut quando dilatio expedit, ut baptizandus melius instruatur, vel ut solemnius baptizetur, vel ut evitetur damnum aliquod considerabile corporis aut diutiarum, siue proprium siue alienum, vel quando expedit fructus spirituali, siue proprio siue alieno. Ita tamen possunt ex rationabili causa Baptismum differre, ut ad maiorem dilationem maior requiratur causa. Vnde magni viri, qui Baptismum distulerunt, id fecerunt vel ex iusta causa, ut constat de S. Sebastiano & de aliis, aut ex ignorantia inuincibili dictæ obligationis, & bona fide.

DIFFICULTAS XVII.

Vtrum Ecclesia possit determinare & prescribere tempus precepti diuini suscipiendo Baptismum ante finem vite.

Caietanus. Sotus. Ledeſma. **C**aietanus quæst. 68. art. 3. Sotus in 4. dist. 5. art. 3. dub. 1. docent, Ecclesiam posse determinare tempus precepti diuini, quo adulti obligantur baptizari ante finem vite, quia Christus Ecclesia commisit Sacramentorum dispensationem, ergo potest determinare tempus pro susceptione Baptismi, sicut determinauit pro susceptione Pœnitentia & Eucharistia.

Confirmatur, quia Ecclesia de facto determinauit Vigilias Resurrectionis & Pentecostes in can. Non ratione, & in can. Duo tempora, & in can. Proprie, de Confessione, dist. 4. ergo in Ecclesia vere reperitur potestas ad id.

Vasquez. Suarez. Ochag. Vasquez vero disput. 150. cap. 2. Suarez d. 31. sect. 2. & Ochagavia quæst. 15. docent, in Ecclesia non esse potestatem determinandi tempus precepti diuini, quo adulti ante finem vite baptizari tenentur, & merito: quia precepto diuino determinatum est hoc tempus, nempe cum primum commodè possint, ergo Ecclesia nequit aliud determinare, non solum definiendo, sed neque interpretando; etiamsi, quando occurrit dubium, an causa aliqua sit sufficiens ad dilationem Baptismi, id possit interpretari, non minus quam quilibet vir doctus, imo multò melius.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, quod quamus Ecclesia ex commissione, quam habet dispensandi Sacraenta, possit definire tempus precepti diuini Pœnitentia & Eucharistia, quia tempus precepti eorum ante finem vite relietum fuit a Christo indeterminatum, non tamen potest definire tempus aliquod pro pre-

cepto diuino, quia precepto ipso fuit a Christo determinatum.

Ad confirmationem respondemus, in dictis canonibus, in quibus decernitur Baptismum tantum esse conferendum in Vigiliis Resurrectionis & Pentecostes (nisi urgente necessitate) non fuisse definitum pro baptizandis, ut antea non tenebantur, sed pro ministris, ut probare possent infideles, qui perebant Baptismum, an sincere illum peterent, ne ab eis facile deciperentur, & etiam ob reuerentiam Baptismi: predicti tamen Canones iam sunt antiqua consuetudine aboliti.

DIFFICULTAS XVIII.

Vtrum parvuli saluari possint absque Baptismo re ipsa suscepere, & absque morte pro Christo perpetua.

Alexander 4. part. memb. 5. art. 1. Gerſon Alexand. Alphab. 59. litt. R. Altisiodorensis lib. 3. titul. 3. cap. 4. quæst. 2. Bonaventura in 4. dist. 3. 1. part. dist. art. 2. quæst. 2. & Caietanus quæst. 68. art. 2. partem affirmatiuam tenuunt, quam non omnes predicti eodem modo defendunt: quia Caietanus existimat, parvulos omnes, qui baptizari non possunt, posse saluari remedio legis naturæ, fide videlicet, aut oblatione parentum, quia eo etiam poterant saluari parvus. Iudæorum, quando secundum legem circumcidisti non poterant, aut quando ante octauum diem moriebantur, ante quem secundum legem non poterant circumcidisti, & tamen nostri parvuli non sunt peioris conditionis quam illi. Quod Caietanus art. 11. etiam existimat verum de parvulis periclitantibus in utero materno, quod scilicet saluari possint fide parentum, aut benedictione aliqua in nomine Trinitatis; quia de diuina misericordia credi non possit, quod eos ita reliquerit, ut nullum remedium possit illis prodeſſe. Gerſon vero existimat, parvulos, qui baptizari non possunt, posse saluari, quamvis non omnes, neque remedium aliquo communis ex lege diuina certa, sed tamen aliquos, & priuilegio particulari orationibus parentum, quia id possit de diuina misericordia sperari. Altisiodorensis & Bonaventura existimant, eos qui incipiunt baptizari, & non manent vere baptizati, quia in eorum Baptismis fuit defectus aliquis essentialis, vel in materia, vel in forma, vel in intentione, vere saluari particulari priuilegio, Deo supplete defectum Baptismi, quamvis non omnes, sed tantum aliquos, imo id non esse omnino certum.

Sotus vero in 4. dist. 5. quæst. vñica, art. 2. Vasquez disp. 151. Suarez dist. 27. sect. 3. Aegidius quæst. 68. art. 2. dub. 1. & Ochagavia quæst. 16. partem negatiuam merito tradunt, quam expressit Augustinus lib. 3. de Anima & eius origine, cap. 6. dum ait: *Noli credere, poli dicere, infantes antequam baptizentur morte presentes, peruenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si vis esse Catholicus.*

Et in primis infantes absque Baptismo (aut forsitan absque morte pro Christo perpetua) salvati non posse alio remedio communis, & ex lege certi (in quo Doctores communiter conueniunt) adeo certum est, ut oppositum, quod Caietanus affirmat, non bene audiatur: quia a Soto & ab aliis

Pius V.

hæreticum, & à Vasquez & ab aliis erroneum iudicatur: ob quod à Pio V. delecti fuerunt Commentarij art. 2. & art. 11. & id manifestè constat ex illo Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei;* quod Patres omnes de parvulis & adultis intelligunt, & de parvulis ita ut absque Baptismo re ipsa suscepito (aut forsitan absque morte pro Christo perpeccata) saluari non possint: quod ita esse, communis omnium fidelium sensu existimatur.

Quod verò nullus infans absque Baptismo re ipsa suscepito, & essentia liter perfecto (aut forsitan absque morte pro Christo perpeccata) possit saluari de potentia ordinaria expecula: aliquo priuilegio (in quo contra Gerlonem, Altisidorensem & Bonaventuram conueniunt Sotus, Suarez, Valquez, Egidius & Ochagavia, probatur: quia etiam si Deus potuisset decernere aliquos absque Baptismo, & absque morte pro Christo perpeccata saluare, adhuc pronuntiata lege illa communis & vniuersali Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei;* nihilominus hac lege communis pronuntiata, & nullo dato à Deo vehementer indicio aut signo quod decreuerit aliquos aliter saluare, nequit absque temeritate affirmari, quia id affirmatur absque vrgenti fundamento, contra legem communem à Deo manifestè pronuntiatam.

Ad rationem pro Caietano respondemus, in lege scripta non fuisse duo remedia pro parvulis, unum in defectu alterius; sed tantum fuisse unicum, nempe legis natura, fidem videlicet, aut oblationem parentum, qua Deo illos offerebant, sive tantum interiorum, sive exteriorum significatam, vel circumcisione, vel alio signo exteriori pro voluntate parentum: & quamvis hoc remedium oblationis, aut fidei parentum, sit facultas quam Baptismus, nihilominus nostri parvuli non sunt peioris conditionis quam illi, quia minor facilis Baptismi suppletur maiori vertute fructus & gratiae. Quod verò pro Gerlone & aliis dicunt de diuina misericordia, non conuincit, quia nihil illius derogatur, ex eo quod parvuli baptizari non possint (quod ratiōne contingit) & damnentur, quia digni sunt qui à Deo deferantur & damnentur, quia sunt Deo inimici.

Sed an parvuli saluari possint morte pro Christo perpeccata, Difficultate x. dicemus.

DIFFICULTAS XIX.

Vtrum adulti saluari possint absque Baptismo re ipsa suscepito, & absque martyrio.

Non defuerunt tempore Hugonis & Bernardi, qui existimarent, nullum adultum saluari posse absque Baptismo re ipsa suscepito, aut absque martyrio vice illius, quia Ioannis 3. dicitur: *Nisi quis renatus fuerit, &c. imo & nostro tempore Michael Baius Doctor Louaniensis, quibusdam testimoniis Augustini male intellectis sibi persuasit, adultum catechumenum non posse absque Baptismo re ipsa suscepito consequi remissionem peccatorum, etiam actu contritionis & charitatis possit consequi iustificationem.*

Reliqui Doctores vnam consensu docent, nullum absque Baptismo re ipsa suscepito, & abs-

Michael
Baius.

que martyrio vice illius, posse saluari obtinendo alia via iustificationem & remissionem peccatorum, nempe actu contritionis perfectæ, aut alio actu charitatis. Ita significatur in cap. *Debitum*, de Baptismo, & in cap. *Apostolicam*, de Presbytero non baptizato, & supponitur in Tridentino less. 6. *Trident.* cap. 4. dum dicitur iustificationem à peccatis non baptizati non posse fieri absque Baptismo aut eius votu; & efficaciter deducitur ex eodem Tridentino less. 13. cap. 4. dum contritioni perfectæ ante susceptionem Sacramenti Pœnitentia tribuitur vis iustificandi à peccatis, quia eadem vis erit in contritione perfectæ ad iustificandum à peccatis ante realem susceptionem Baptismi.

Et id constat ex Scriptura, in qua pœnitentia & dilectioni Dei extra Sacramentum attribuitur iustificatio à peccatis, Ieremia 18. *Si pœnitentiam egerit gens illa, agam & ego pœnitentiam.* & Ezechiel 18. *Agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.* & 1. Petri 4. *Charitas operit multitudinem peccatorum.* & Ioan. 3. *Scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres.* & 1. Ioan. 4. *Qui diligit ex Deo natus est, & subditur, qui manet in charitate in Deo manet, & Deus in eo.*

Illud vero peculiare quod Michaël Baius dixit, nempe posse adultum ante susceptionem Baptismi actu charitatis iustificari absque eo quod ei remittantur peccata, praterquam quod est contra aliqua testimonia Scriptura ex supra allatis, in quibus pœnitentia & dilectioni charitatis tribuitur remissio peccatorum, etiam est peculiare datum à Pio V. & à Gregorio XIII. in Bulla *Pius V.* contra illum peculiariam edita, & est manifestè *Greg XIII.* contra rationem, quia vera iustificatio, vepore vera mundities, omnino pugnat cum forde peccati mortalis, vi ostendit Valquez 1.2. cl. 140.

Neque testimonia Augustini, quibus id sibi perfauit, ipsi fauent, vt aduerterit Vasquez 3. p. dis-
put. 152. Illo autem testimonio Ioan. 3. *Nisi quis renatus, &c.* quo duetū fuerunt Doctores illi tempore Hugonis & Bernardi, nihil aliud probatur, quām Baptismum in re, aut in voto inclusio in actu contritionis, aut in alio actu charitatis, esse necessarium ad salvationem: iste autem dicitur *Baptismus flaminis*, quia est amoris & desiderij; & etiam dicitur *Baptismus pœnitentie*, quia est actus pœnitentie, sive expressa sive implicita.

Ita tamen votum seu propositum suscipiendo Baptismum est medium sufficiens absque Baptismo in refuscepto, & absque martyrio ad iustificationem & salutem, vt necessarium non sit quod sit expressum, sed sufficit implicitum, & continent in contritione perfecta, sive formalis sive virtuali, etiam illis qui notitiam habent Baptismi, vt contra Sotum, qui existimat necessarium esse expressum illis qui non ignorant invincibiliter Baptismum, docent Vasquez disp. 152. num. 16. & Vasquez communiter Doctores, quia etiam illis sufficit actus perfectæ contritionis, aut alius actus dilectionis Dei, qui haberi potest absque proposito expresso suscipiendo Baptismum, non solum quando non aduerterit esse præceptum suscipiendo Baptismum, sed etiam quando aduerterit, vt in similitate dicemus Tractatu de Pœnitentia Disput. vi. Diffic. v i. Quamvis verum sit, cum qui perfectè conteritur, sive formaliter sive virtualiter, & aduerterit esse præceptum suscipiendo Baptismum, vix posse

Clemens Romanus. catis, & consequenter ad gloriam consequendam. Quod aperit tradunt Clemens lib. 5. Constitutionum, cap. 5. alias 7. Cyprianus Epist. 73. Augustinus 13. de Civitate Dei, c. 7. & est expressum in Scriptura, Marc. 8. *Qui perdidit animam suam propter me, salvam faciet eam;* & Luca 12. *Vivificabit eam.* & ad id sufficere quando procedit ex perfecta dilectione & charitate erga Deum (in qua votum perfectum Baptismi continetur:) & non mirum, quia dilectio Dei etiam absque dicta mortis perficie sufficit ad id.

Est tamen difficultas, An mors pro Christo perpeccata sufficiat ad iustificationem & saluationem, quando non toleratur ex dilectione Dei in qua votum Baptismi continetur, ac proinde an sufficiat etiam absque Baptismo in voto perfecto.

Bonaent. Bonaentura in 4. dist. 4. 2. parte distinctionis, art. 1. q. 2. Durandus q. 8. Canus Relectione de Penitentia, part. 3. Vasquez. 153. & Ochagavia q. 17. docent, mortem pro Christo perpeccata non sufficiere adultis ad iustificationem à peccatis, nisi toleretur ex affectu charitatis erga Deum, ac proinde non sufficiere absque Baptismo in voto perfecto; quod sentit videtur Bernardus Epist. 77. dum significat, martyrum non supplice vicem Baptismi, nisi ex merito fidei. Et expressissime videtur Paulus 1. ad Corinth. 13. *Si tradidero corpus meum ita ut ardorem, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodet.* Et ratione probatur: quia si mortis perpeccatio pro Christo absque dilectione Dei haberet vim iustificandi à peccatis, eam haberet non ex sua natura, ut patet, sed ex voluntate & lege Dei: nullo autem fundamento constat de ea voluntate, quia non constat Scriptura, neque traditione, neque definitione Ecclesiae, neque efficaciam ratione.

Caietanus. Caietanus verò 3. part. quæst. 87. art. 1. Sotus in 4. dist. 15. q. 2. art. 1. Suarez d. 29. Valentia d. 8. q. 2. punct. 2. Egidius q. 66. art. 12. dub. 2. & Raonis quæst. 2. art. 2. docent, mortem pro Christo perpeccata, quamvis non toleratam ex affectu charitatis erga Deum, sufficere adultis ad iustificationem à peccatis, & ad saluationem, ac proinde etiam absque Baptismo in voto perfecto. Quod expressissime videtur Clemens vbi suprà, dum de catechumeno, qui martyrum subit, ait: *Latus discedat (id est noriatur) passio enim, quam pro Christo sustinet, cedet ei in veriore Baptismum:* quoniam ipse re ipsa commoritur Christo, alijs figurâ. vbi non ait, passionem ei cedere in veriore Baptismum, quia eam ex maiori charitate subit; sed quia re ipsa Christo commoritur. Et Cyprianus vbi suprà, dum ait: *Numquid potest vis Baptismi esse maior aut potior quam confessio, ut quis coram hominibus Christum confiteatur, & suo sanguine baptizetur?* vbi vim martyrij tribuit ipsi passioni, non charitati, & illam comparat virtuti Baptismi; Baptismus autem verè remittit peccata, & confort primam gratiam iustificantem absque affectu charitatis. Et Augustinus vbi suprà, dum ait: *Quicumque etiam, non suscepit regenerationis lanacrum, pro Christi confessione moriuntur, tantum eis valet ad dimittenda peccata, quantum si abluerentur sacro fonte Baptismatis:* qui enim dixit, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, &c. non minus generaliter dixit: Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego cum coram Patre meo qui in celis est.* vbi nulla facta mentione charitatis, de morte tolerata pro confes-

sione Christi, ait, valere ad remissionem peccatorum non minus quam Baptismum; & non leviter significat id conuenire dicta mortis ex promissione Christi non minus quam Baptismo.

Ei id tradidisse videtur Christus Matth. 10. & 16. & Marc. 8. & Lucæ 12. verbis suprà relatis, dum morti proteripsum & propter suum Euangeliū promittit viuificationem anima, & inuentum illius, & consequenter iustificationem à peccatis, qua anima mortua vivificatur, & perdita inuenitur, & qua, si in ea steterit, salua fiet: id autem promittit dicta morti ratione sui, non ratione charitatis, tum quia id promittit morti, nulla mentione facta charitatis, neque alius rei, tum etiam, quia nihil noui & peculiare promitteret ipsi morti, quo induceret ad tolerantiam illius, quod intendit, quia charitas id habet ratione sui absque morte.

Et ratione probatur: quia perpeccatio mortis pro Christo habet vim iustificandi parvulos, ut diximus Difficiliter præcedunt, in quibus nequit oriiri ex affectu charitatis, ergo etiam adultos, quanvis in eis non oriacur ex affectu charitatis, quia eidem verbis utrisque promittitur salus & vita animæ ob dictam mortem.

Vnde particula proper me in dictis testimonii Scriptura, non est item ac ex affectu charitatis erga Christum; quod etiam deducitur ex eo, quod Marc. 8. additur, proper Euangeliū, & tamen Euangeliū nequit affectu charitatis diligi: sed est idem, ac pati mortem illatam in odium Christi, aut sua fidei, vel intentione occidendi Christum; ut contigit Innocentibus, qui occisi sunt intentione occidendi Meßiam, & ideò sua morte confessi sunt Christum esse Meßiam.

Et non solum perpeccatio mortis pro Christo prodest ex opere operato, & instar Sacramenti, peccatoribus ad iustificationem, sed etiam iustis ad augmentum iustitiae (sicut Baptismus & Penitentia) quia non minus debet prodest iustis quam peccatoribus, cùm non minus confitentur Christum, quām peccatores, & Christus omnibus morte confitentibus ipsum promisit eos in Cœli confiteri.

Ex dictis constat, mortem pro Christo perpeccatum, per se non requirere maiorem dispositionem in adulto peccatore peccato actuali, ut eum à peccatis iustificet, quām veram attritionem eorum, non contritionem, neque alium actum charitatis; alias numquam sua vi iustificaret à peccatis, quia id supponeret factum contritione, aut alio actu charitatis. Addidimus per se, quia etiam quis passurus sit mortem pro Christo, tenetur præcepta alias obligantia feruare, si possit, ut præceptum Baptismi, & Confessionis, & Eucharistie, sed non præceptum contritionis perfectæ, ad quam peccator in articulo mortis obligatur, quando nequit Sacramentaliter confiteri; quia tantum tenetur ad perfectam contritionem, quando nequit alio remedio à mortalibus liberari, ne in statu peccati in eternum discendar, quia tunc passione ipsa mortis, attritione præsupposita, liberabitur, ut supponimus.

Ita tamen existimamus attritionem sufficere in adulto peccatore peccato actuali, ut iustificetur patiendo mortem pro Christo, ut in eo etiam requiratur ad id: quia ut dicitur in Tridentino Trident. fess. 14. c. 1. *Penitentia semper fuit omnibus, qui mortaliter peccaverunt, necessaria ex diuina institutione,*

tionē; quia conuenientissimum est, ut qui propria voluntate peccauit, illud retractet, ut ab eo liberetur. Nec huic obstat, quod morientibus pro Christo promittatur iustificatio à peccatis, quia etiam promittuntur suscipientibus Baptismum, & tamen adultis peccatoribus peccato actuali non confertur iustificatio, nisi saltem sint attriti. Nihilominus eo ipso, quod Ecclesia cognoscit aliquem pro Christo aut pro eius lege aut fide mortuum fuisse, etiam si anteā fuerit in peccatis, pie credit, quando aliunde opositum non confat, iustificatum fuisse præsupposito sufficiens dolore; qui pie credit Deum non deesse in ea occasione suis militibus: & quando id credit, non nisi ab Spiritu sancte directa credit. Præter attritionem autem in adultis peccatoribus etiam requiritur voluntas patiënti mortem ad iustificationem à peccatis, & in iustis ad augmentum iustitiae, sicut in adultis suscipientibus Baptismum, sed non requiritur in illis voluntas actualis, neque virtualis patiënti mortem, quia adulti nihil ad martyrium efficiunt, sed tantum patiuntur (& voluntas actualis aut virtualis tantum requiritur, quando voluntas est effectiva) sed sufficit habitualis, qua scilicet præcesserit, & non sit retrahita, qua voluerint mori pro Christo; quia conuenientissimum est, ut adultis, qui sunt domini sue voluntatis, nihil adhuc ex priuilegio conducat ad iustificationem absque proprio confessu, præfertim ad primam, qua à peccatis propria voluntate contractis liberantur; in iustis vero sufficit voluntas moriendi pro Christo absque at-

tritione, & absque omni alia dispositione, vt passio mortis ipsi ad instar Sacramenti proficiat ad augmentum iustitiae, sicut illis sufficit voluntas suscipiendo Sacra menta viuorum, vt ipsi proficiant ad augmentum iustitiae.

Bernardus ergo Epist. 77. dum ait, martyrium habere vim supplendi Baptismum ex merito fidei, non vult id obtineri fide patientis mortem, alias non proficeret parvulis: sed tantum vult, martyrium habere à Christo vim supplendi Baptismum ob fidem, id est vt honorificetur fides, cui Martyr passione mortis honorificentissimum peribet testimonium.

Paulus vero p. ad Corinth. 13. illis verbis, *Si tradidero corpus meum ita, ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi proficit*, non fauaduersariis, quia vel sensus est, dictam passionem, si non procedat ex charitate, vel si ad charitatem non perducat. (vt potest defecūt aliquo non perducere) nihil proficere patienti, vt non pauci exponunt: vel sensus est, prædictam passionem non procedentem ex fine seu affectu virtutis (qui secundum phrasim Augustini dicitur charitas) sed ex malo fine, nihil proficere patienti, vt Anselmus, Beda, & S. Thomas exponunt.

Et ad rationem pro aduersariis adductam, constat ex dictis, vim iustificandi instar Sacramenti conuenire morti pro Christo ex priuilegio, & voluntate Dei, qua non parum est indicata in Scriptura, Matth. 10. & 16. Marc. 8. & Luc. 12. & à Patribus intellecta & nota.

Anselmus.
Beda.
S. Thomas.

DISPUTATIO II.

De Ministro Baptismi.

DIFFICULTAS I.

Vtrum quilibet homo sit minister sufficiens ad validē baptizandum.

Calvinus.

CIRCA rem hanc errauit Calvinus, existimans neminem, qui non sit minister ordinarius ad id deputatus seu ordinatus, posse adhuc in extrema necessitate baptizare, quia Christus Matth. ultimo non omnibus dixerit, *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Fili, & Spiritus sancti*, sed tantum Apostolis, ac proinde in ipsis etiam Episcopis eorum successoribus. Sed non explicat Calvinus, an minister sic ordinatus sit necessarius ad validē, an tantum ad licetē baptizandum.

Catholici tamen conueniunt, quemcumque hominem, etiam hereticum, & non baptizatum, & feminam, esse ministrum sufficientem ad validē baptizandum: quod perpetua & constanti Ecclesiæ traditione constat, & definitum est ab Innocentio III. in Concilio Lateranensi cap. 1. (& refertur in cap. Firmiter, de Summa Trinitate & fide Catholica) & ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, dum ait: *In casu autem necessitatis non solum Sacerdos vel Diaconus, sed etiam laicus, vel mulier, immo etiam paganus & hereticus baptizare potest.*

Quod si quilibet homo in extrema necessitate baptizare potest, etiam poterit validē extra illam: quia qui pro aliquo tempore sufficiens est ad valorem Sacramenti, etiam est pro omni. Addidit autem Eugenius, *in casu necessitatis*; ut ostendat, in eo casu quemlibet non tantum validē, sed etiam licetē posse.

Nonnulli vero Patres, quos refutat Vasquez, d. 147. qui contra dictam veritatem obiciuntur, tantum intendunt, non quemlibet posse licetē baptizare; quod, excepto casu extremae necessitatis, verissimum est. Gregorius vero II. in Epist. ad Bonifacium, dum ait, *Quos à Paganis baptizatos esse Papam*. affirmat, si sta habetur, ut deinceps baptizatos in nomine Trinitatis mandamus, tantum significat, baptizatos à Paganis iterum esse baptizandos, quia non fuerunt validē baptizati, non quia baptizati fuerint à Paganis, sed quia non fuerunt baptizati in nomine Trinitatis, vt in dicto testimonio indicatur.

Christus ergo Matth. vlt. non dedit nouiter Apostolis potestatem baptizandi, quia creditur illam ante suam mortem dedisse, quando Baptismum instituit, & omnibus generaliter, vt Ecclesiæ traditione, & Pontificum definitione constat; sed præceptum docendi & baptizandi. & quamvis eam potestatem tunc dedisset, potuit illis eam dedisse non vt Episcopis, neque vt Sacerdotibus, sed vt hominibus.

DIFFI-

rident.

Ergo IV.